

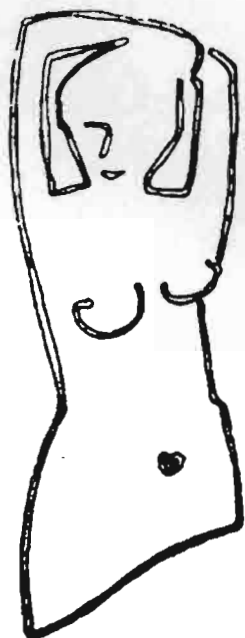

agrupació
excursionista
VILANOVA I LA GELTRÚ

Talaia

BUTLLETI PER ALS SOCIS
JULIOL AGOST-SETEMBRE 90

Mercè

SALÓ DE BELLESA

D.N.I. 77.076.129 R

C/ Gas, 9 / Tel. 815 45 00

Josep Coroleu, 101 / Tel. 815 68 09

08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

vian V

esports

Providencia, 29

 8939770

VILANOVA I LA GELTRÚ

CAVAS

Herret

GUARDIOLA DE FONT-RUBÍ

meca-rapid

CÈNTR DEL GARRAF
MECANOGRAFIA AUDIOVISUAL

MECADATA®

ENSENYAMENT I SERVEIS
INFORMATICS

- MECANOGRAFIA PER ORDINADOR
- MECANOGRAFIA AUDIOVISUAL
- MECANOGRAFIA EN CATALÀ
- TRANSCRIPCIÓ DE DADES
- INFORMÀTICA I OFIMÀTICA
- ADMINISTRACIO EMPRESARIAL

MATRÍCULA OBERTA

Sant Gregori, 14. Vilanova i la Geltrú. Tel. 893 69 55

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

C/. Comerç, n.º 4

Tel. 8931257

VILANOVA I LA GELTRÚ

Butlletí per als socis - N.º 229

JULIOL-AGOST-SETEMBRE 90

SUMARI

EDITORIAL

VEGETACIÓ DEL MONTSENY
ELS MOLINS DE VENT I LA TORRE DE L'ESCARDÓ
UNA ASCENSIÓ AL CARLIT
CAMPAMENT D'ESTIU A RANSOL (Andorra)
LA PUJADA DE CANYELLES
SENDERISME VILANOVÍ AL ZILLERTAL I LA SALZKAMMERGUT (Tirol)
NOTÍCIES I COMENTARIS
EL "HOBBY" D'AQUEST ESTIU
L'ARRIBADA AL CANIGÓ
EL VILANOVA-CANIGÓ JA ÉS HISTÒRIA (Ja era hora!)
PROVATINA-90 (Grècia)
EL GRUP DE MOUNTAIN-BIKE JA FUNCIONA
LA TRAVESSADA INTEGRAL DE MONTSERRAT
PLANTES TARDORALS
CRÒNICA DEL COTARRO TALAIENC
LA "ESTASEN" AL PEDRA
III CAMINADA POPULAR A LA VALL DE GÓSOL
EL GET A PICOS DE EUROPA
LA NOVA SECCIÓ DE SENDERS
LA TRAVESSADA VILANOVA-CANIGÓ
EL REFUGI DE CORTALETES ERA UN LLOC TRANQUIL

Equip de Redacció

Lluís Forgas
Vicenç Carbonell
Josep Blanes
Ramon Martí
Antoni Sagarra
Blanca Forgas
Equip de Redacció
Joan Sivill
Blanca Forgas
Agustí Poch
Josep Aguadé
Andreu Ferrer
Antoni Sagarra
Maria Carme Barceló
Equip de Redacció
Xavier López
Josep Blanes
Núria Santacana
Agustí Poch
Grup del GR
La Guineu Dormilega

EDITORS

PRESIDENT

SECRETARI

REDACCIÓ BUTLLETÍ

DIRECCIÓ I MUNTATGE

EDICIÓ I PUBLICITAT

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

Salvador Butí i Papiol
Antoni Sagarra i Mas
Secció de Cultura
Josep Blanes
Blanca Forgas
Oriol Ventosa
Virtut Castro
M. Carme Barceló
Joan Sivill

EQUIP DE COL·LABORADORS

Vicenç Carbonell
Josep Voltà
Toni Sagarra
Salvador Butí
Àngels Parés

GRÀFIQUES LLOPART

Sant Antoni, 63 - Tel. 8910312
Sant Sadurní d'Anoia

PORTADA:

Els 68 talaïencs dalt
del cim del Canigó

IMPRESSIÓ

Dipòsit legal B-24619-90

Editorial

Les nostres muntanyes encara són boniques, però per quant de temps ?

La nostra costa comença a no ser-ho. Ara diuen que el turisme ja no ve tant, i és normal, hem destrossat tant el medi, ha degenerat tant la nostra platja, que ja, i de forma irreversible, ha deixat de ser bonica.

Ha estat un error molt greu, però en comptes d'aprendre la lliçó, ara la destrucció sembla que amenaci les nostres muntanyes.

Amb l'excusa d'una mal entesa prosperitat, que dóna molts bons beneficis a gent que precisament no són de la zona, ens volen omplir els boscos d'apartaments, encara que després de construir-los el lloc deixa de tenir atractiu, i de pistes d'esquí, encara que saben segur que mai tindran neu, però ja rebran ajudes per zona catastròfica.

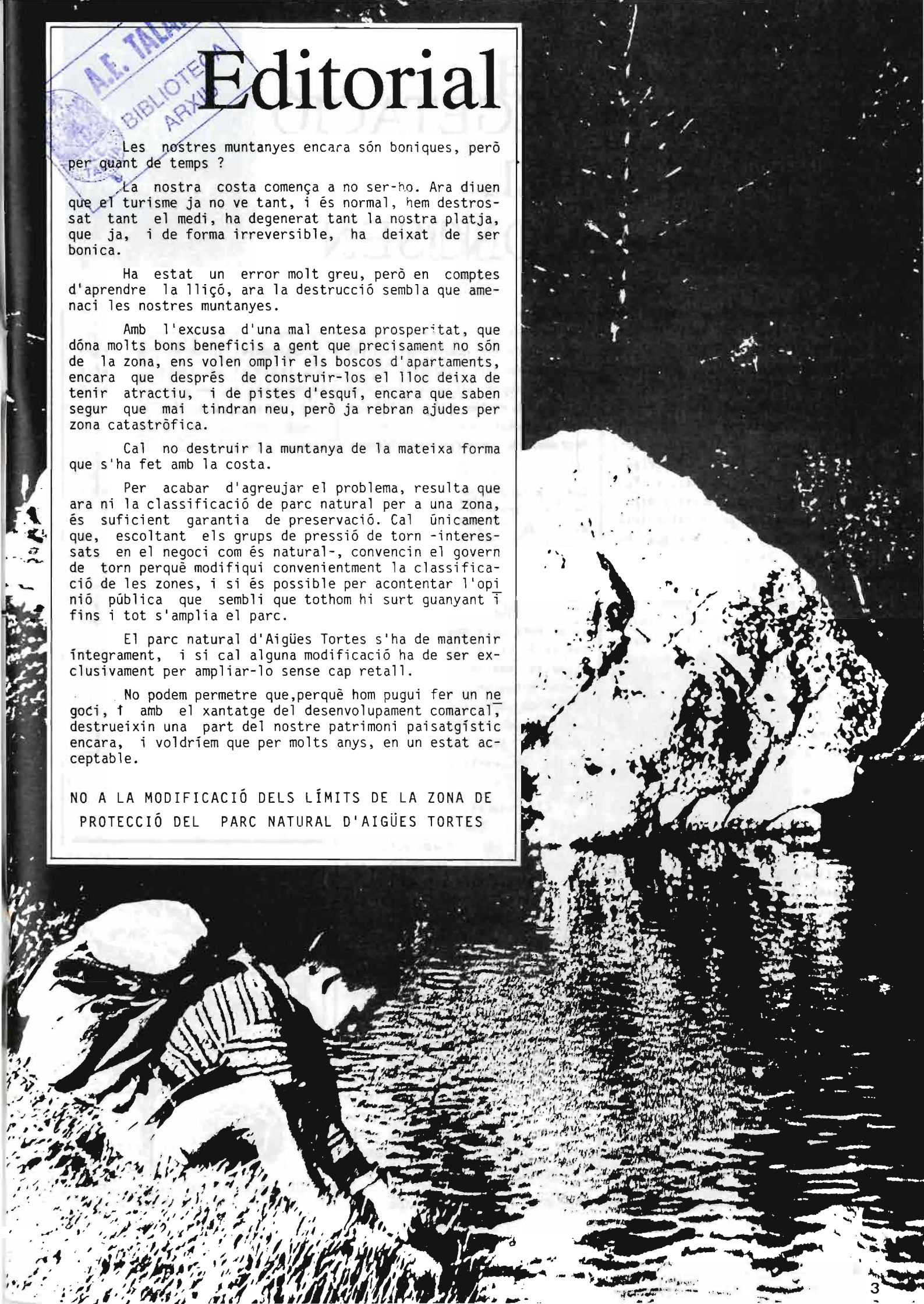
Cal no destruir la muntanya de la mateixa forma que s'ha fet amb la costa.

Per acabar d'agreujar el problema, resulta que ara ni la classificació de parc natural per a una zona, és suficient garantia de preservació. Cal únicament que, escoltant els grups de pressió de torn -interessats en el negoci com és natural-, convencin el govern de torn perquè modifiqui convenientment la classificació de les zones, i si és possible per aconseguir l'opinió pública que sembli que tothom hi surt guanyant i fins i tot s'amplia el parc.

El parc natural d'Aigües Tortes s'ha de mantenir íntegrament, i si cal alguna modificació ha de ser exclusivament per ampliar-lo sense cap retall.

No podem permetre que, perquè hom pugui fer un negoci, i amb el xantatge del desenvolupament comarcal, destrueixin una part del nostre patrimoni paisatgístic encara, i voldríem que per molts anys, en un estat acceptable.

NO A LA MODIFICACIÓ DELS LÍMITS DE LA ZONA DE PROTECCIÓ DEL PARC NATURAL D'AIGÜES TORTES

VEGETACIÓ DEL MONTSENY

El Montseny és un dels llocs de tot Catalunya on s'apleguen per viure dins d'un mateix ecosistema un inusual nombre d'espècies diferents d'arbres, arbusts i plantes, així com també de fauna; per als aimants de la naturalesa, per a aquells a qui agrada gaudir d'un paisatge bonic i variat i també per als estudiosos, el Montseny és el que podríem anomenar un supermercat de la naturalesa. Tot passejant-hi podem trobar tota mena d'arbres i plantes.

Dins dels arbres, hi trobem pinars, rouredes, alzinars, fagedes, castanyers... Quant als arbusts, cal remarcar les considerables dimensions dels boixos, i de plantes en flor en trobarem de totes classes. Ara bé, per parlar de tot això necessitaríem escriure gairebé una enciclopèdia. Aquí i ara només farem esment de dos aspectes que, pel temps en què som, ens cridarán més l'atenció: són les fagedes i els castanyers.

La fageda manté el seu aire captivador, més que en cap altre moment, a la tardor. Les fulles, abans de despenjar-se per formar una densa catifa que cobreix tot el sòl, ja han adquirit un color d'or i roig. La llum que entra a la fageda, tamisada per aquesta gamma de colors, ens fa fruitir d'un espectacle realment meravellós. El faig necessita per viure un ambient humit que aquí, al Montseny, el troba en les boires que s'arrossegueuen als matins freds; amb les seves branques inclinades cap al tronc, recull tota l'aigua que pot i la canalitza pel tronc cap a les arrels. A

l'estiu resol la falta d'humitat amb la densa xarxa de les branques superiors que barren el pas al sol, mantenint així la fresca i la humitat dels matins. Això fa que hi trobem moltes, falgueres i bolets que s'adaptin perfectament a aquestes condicions.

La fageda no és tan atapeïda com l'alzinar, ja que no hi creixen els arbusts del sotabosc per manca de llum, la qual cosa ens permet de transitar-hi tranquil·lament i deixar-nos emportar per la màgia d'aquest bosc.

Pel que fa als castanyers, la primera cosa que ens crida l'atenció és el fet de trobar-ne veritables boscos, dels quals es treuen actualment importants quantitats de castanyes per al consum humà i del bestiar. La zona més important pel que fa a la producció de castanyes és la d'Arbúcies.

Els castanyers són boscos també força bonics, ombrívols i espaiosos. Dins d'aquests, hi trobem magnífics exemplars que ens sorprenen pels seus inversemblants tamanyos; són arbres d'una gran antiguitat. Cal tenir present que si bé un castanyer empeltat triga set o vuit anys en donar fruit, un que no ho estigui, no en triga menys de vint-i-cinc.

Una altra cosa que sorprendrà aquells que no hagin vist altres castanyes que aquelles que es vénen al mercat per Tots-Sants és el seu aspecte. A primer cop d'ull veiem unes petites pilotes de color groguenc densament cobertes de llargues

espines que, si les agafem sense precaució, ens poden deixar un desagradable record. La part de la castanya que nosaltres estem acostumats a veure és el fruit que es troba dins d'aquesta cuirassa espinosa.

Per acabar ens agradaria recordar, o fer saber a aquells que encara no en tinguin coneixement que, dins la zona del Montseny, hi ha diverses granges-escola i cases de colònies on anualment s'organitzen estades i visites perquè tots aquells que vulguin conèixer una mica més a fons el seu entorn natural, ho puguin fer tranquil·lament i amb l'assessorament dels monitors i organitzadors d'aquestes estades, de les quals trobareu informació en els centres coordinadors i d'informació dels esplais dels Ajuntaments, Generalitat o Diputació.

Lluís Forgas

EL CASTANYER (*Castanea sativa*)

ELS MOLINS DE VENT I LA TORRE DE L'ESCARDÓ

Així com hi ha moltes restes de molins moguts per l'aigua a la majoria de rius i rieres del Penedès, la veritat és que queden pocs molins de vent on no hi havia aigua per moldre. A Sitges existien dos molins que ja han desaparegut del tot, un l'any 1916 i l'altre el 1982, quan s'hi va fer passar la variant de les Costes a Cubelles. A Miralpeix n'hi ha un del segle XVI, en bon estat de conservació, però sense teulada. A Vilanova tenim dos molins a la partida de Santa Llúcia: el Molí de Vent, de la nova urbanització que es fa a ponent del torrent de Sant Joan, i l'anomenada "torre" de l'Escardó, que en realitat també era un molí, conegut antigament per molí de l'Escardó o molí d'Adarró, ja que estava situat dins d'aquesta extensa partida. N'hi havia hagut d'altres; el més conegut de tots a La Geltrú, dins la quadra del Padró (actual raval de Santa Magdalena) -del qual encara queda el record entre la gent gran-, ja que pel molí era conegut un lloc entre el carrer de Barcelona i el carrer dels Arengaders.

L'antic camí que anava des del camí reial de Cubelles als Molins és un camí fressat pels carros que passaven carregats de blat i de farina. El molí del costat de mar està molt enrunat, sense teulada, mentre que el de la banda de muntanya ha tingut millor sort i, a més d'estar restaurat, encara serveix d'habitatge temporal. Prop dels Molins s'han fet troballes ibèriques, i a mitja de les construccions es veu una bassa de pedra picada.

El Molí de Vent entre el torrent de Sant Joan i l'Aragai era conegut per molí d'en Llançà i, a més d'ésser el més ben conservat de tots, ha donat nom a la urbanització que allargarà Vilanova per la part de ponent. Està adossat a la masia i sembla que té condicionants per durar molts anys.

En canvi, el molí de l'Escardó cada dia està més abandonat. La bonica portalada de pedra i les finestretes sobre una planta rodo

na lleugerament atalussada, sense la teulada i prop de la vila, tenen poques possibilitats de supervivència. El camí que hi anava també està fressat pels carros, però camí i molí desapareixeran qualsevol dia.

Escardó és un cognom català exactament igual que Cardó, però amb l'article salat, "es Cardó". quan avui diríem "el Cardó", nom d'una planta punxosa del gènere "Dipsacus"¹, coneguda per "cardó de peraire"², semblant a un card

Molí de l'Escardó. Foto: V. Carbonell (juny 90)

ovoide en forma de pinya erigida de punxes³, també anomenat 'cardot', pel que també hi ha persones que duen el cognom 'Escardot' que vol dir el mateix que Escardó.⁴ Aquest cognom l'hem llegit en documents amb les formes següents:

Escardó, Ascardó, Scardó, Schardó, Squardó, Asquardó, Squerdó i Scardí.

Alcover-Moll diu que aquest llinatge existeix a Barcelona, Bellvei, Calafell, Reus, Vinaròs i altres llocs.⁵ Nosaltres, a més de Cubelles i Vilanova, l'hem trobat a Sant Martí Sarroca, tal vegada en descendents d'uns 'Scardó' que vivien a la barriada de Rovellats els anys 1553 i 1604.

Tant la GEC com el Diccionari Biogràfic Albertí fan esment del mallorquí Joan Baptista Escardó (1581-1652), jesuïta i predicador, i de Rafael Escardó, fill de Tortosa (1841-1902), militar i polític liberal.

Els Escardó de la nostra contrada comencen a ésser documentats a partir de 1530, quan un tal Guillem era administrador de l'Hospital de Vilanova. Des d'aleshores, les dades són constants i l'any 1553 ja hi havia sis cases a Vilanova i una a La Geltrú que portaven aquest cognom,⁶ un

d'ells era sastre. El 1591 consten mariners, pagesos, un sastre i un "causídich" (advocat).⁷ Per altre cantó, a Cubelles, un Bartomeu Scardó, pagès, vivia en el mas Olivella o Pinyana,⁸ avui conegut pel nom de corral d'en Cona.

Els Escardó foren consellers i batlles en diverses ocasions. Alguns dels mariners van trobar la mort en captiveri i altres es van ofegar a la mar. Des de la darrerria del segle XVII n'hi havia que eren patrons de barca, i al tombant del segle XVIII, un Magí Escardó era capità de llagut en viatge a Portugal.⁹

En el Cadastre de 1739, entre els Magí mariners, el Magí pagès, el Joan (a) Micalet i les vídues Isabel, Francisca i Magdalena, posseïen vint-i-una peces de terra escampades pels termes de Vilanova i La Geltrú i Cubelles i, junt amb altres familiars, tenien tretze cases situades en els carrers Major, Sant Antoni, del Mig, de l'Església, Caputxins i Bonaire. A més, el mariner Magí Escardó (a) Capó, era propietari d'una "botiga" i d'un celler situats a la platja. En aquest cadastre, surt que la vídua Isabel (o Elisabet) vivia en el carrer de l'Església i posseïa diverses peces de terra a Adarró, al Prat

de l'Esquerrer, a la Collada, al Faraix, al mas Piular i una coneguda per molí d'en Escardó, o sigui, que n'era la mestressa. Lamentablement no en tenim més referències, però el topònim encara persisteix.

Quan, a la darrerria del segle XVIII, es va incrementar el comerç cap a Amèrica, els Escardó van sobresortir com a grans navegants i diversos fills van passar per l'Escola de Pilots d'Arenys de Mar.¹⁰ Entre 1768 i 1776, Pere Escardó va realitzar una famosa expedició a l'Amèrica, intrincat viatge, estudiat i narrat per Vil·lar, com un clar exemple de l'esperit aventurer dels nostres homes de mar.¹¹ Entre els que van quedar-se a Vilanova, cal esmentar Magí, el boter, que va saber beneficiar-se de la prosperitat existent i, l'any 1792, venia una terra a la partida de Soterraní per poder fer inversions a la seva boteria.¹² Els boters vilanovins van arribar a fabricar fins a cent pipes diàries.

Un altre Magí fou sobrecàrrec de la barca "Virgen del Rosario" que manava el patró vilanoví Cristòfol Farré. Efectuaren un cèlebre viatge a Amèrica. Sortiren el 1778 i no van tornar fins el 1786. Van marxar carregats de vi blanc, vi negre, oli d'oliva, ma-

Molí de Vent.

Foto: V. Carbonell (set. 89)

Els Molins.

Foto: V. Carbonell (des. 89)

tafaluga (anís vegetal), sabó, teixits i altres productes manufacturats i arribaren de l'aventura amb un altre vaixell, ja que el d'anada se'l van vendre.¹³

Tot i els naufragis haguts entre la família, els Escardó continuaven negociant en l'exportació i foren alguna vegada socis dels Cabanyes.

Per ara desconeixem qui era l'amo del molí a la darrereria del segle XVIII i durant el segle XIX, però no descartem la possibilitat d'obtenir les dades necessàries.

Actualment, el cognom Escardó el porten una minoria de vilanovins i amb el nom de "Torre Escar

dó" es coneix una casa situada a ponent del molí. I el molí oblidat del tot.¹⁴

Vicenç Carbonell i Virella

NOTES

- 1, F. de B. MOLL, "Els llinatges catalans", p. 230, 1982.
2. ALMERICH, "Els cognoms catalans", p. 90, 1968.
3. G.E.C. volum 4, p. 392.
4. ALCOVER-MOLL, vol. 2, p.1030-1031.
5. ALCOVER-MOLL, vol. 5, p.228
6. J. IGLÉSIES, "El fogatge de 1553", p. 412-413, 1979.

7. Capbreu del Castell de La Geltrú de 1591.
8. Capbreu de Gallifa de 1593.
9. A. VIRELLA, "La nostra mar", p. 16, 1984.
10. V. CARBONELL, "La marineria vilanovina en el segle XVIII" p. 31, 1974.
11. P. VILAR, "Catalunya dins l'Espanya Moderna", vol. IV, p. 267.
12. Arxiu de cal CANDELA.
13. P. VILAR, ibídem, p. 301.
14. Mapa del terme municipal de Vilanova i La Geltrú, 1988, escala 1:5000.

ELS ESTABLIMENTS I MARQUES QUE TENIM ANUNCIATS EN AQUEST BUTLLETÍ COL·LABOREN EN LA SEVA FINANCIACIÓ. AGRAÏRÍEM LA COOPERACIÓ DE TOTS ELS SOCIS EN L'ADQUISICIÓ DELS PRODUCTES DELS NOSTRES ANUNCIANTS.

UNA ASCENSIÓ AL CARLIT

Recordava el Carlit com aquella ascensió que en època hivernenca havien fet els amics Antoni Ordovàs i Helleni Marquès, cap allà el 1957, i fins i tot remenant l'arxiu fotogràfic de la Tallaia hi ha alguna foto que em fa memòria d'aquella primera ascensió vilanovina.

Situat dins la zona Nord, el Carlit, amb els seus 2921 m és el pic més alt de la Cerdanya i presideix una de les zones lacustres més importants del Pirineu, com són Les Bulloses i Llanós. Alhora forma part de la trilogia dels cims més alts d'aquesta comarca, conjuntament amb el Puig Pedrós (2911 m) i el Puigmal (2913 m).

El fet que una excursió cap aquella zona amb una bona colla d'amics no reeixís amb l'ascensió

al cim per causa de la neu, em revifà la intenció d'assolir aquella muntanya que encara no havia aconseguit. I pensat i fet! Bona part de la colla anterior proposà de fer una sortida de dissabte i diumenge, que quedà fixada pel 30 de juny i l'1 de juliol.

Després de "retratar-nos" per passar el forat aquell que travessa el Cadí, desembarquem a la Cerdanya i, tot canviant d'Estat, ens fem algun petit embolic, la qual cosa fa que els vehicles arribin en petits grups intermitents a les Bulloses. Des de Mont-Lluís amunt, la Tet ens acompanya per tota la vall amb uns prats i uns racons de bosc de meravella, que ens conviden a parar la tenda allí mateix, però és qüestió de pujar al màxim d'alçada possible i fem cap al

pla davant la presa de l'estany de la Bullosa. Els refugis, curulls de gavatxos, fa que resulti encertada la decisió d'haver portat les tendes, que en un tres i no res parem damunt la gespa. Quan es fa fosc, després de sopar, fresqueja; la temperatura és de 10°C i el cel és clar. A "clapar" s'ha dit.

Són les sis del matí i amb el cel amanit per algun núvol allargassat i les valls llunyanes tapades per la boira matinenca, podem entreveure les primeres llums del dia. La rosada ha deixat les tendes i els vehicles coberts pel mantell humit. Tenim 6°C de temperatura. Ens treiem les lleganyes, ens empassem un glop de cafè amb llet, i ja ens teniu caminant amunt, enmig d'un silenci trencat només per algun

L'Estany Gelat Sobirà i la carena del Carlit (Foto: J. Blanes)

renec amb veu baixa, fruit de les ensopegades dels qui encara van mig adormits. El neret florit ens saluda prop de l'Estany del Viver. L'aigua de l'estany sembla una bassa d'oli i reflexa la testa del Carlit il·luminada pels primers raigs de sol. Poc després passàvem prop de dos estanys més, el de les Dugues i el Baell, i més endavant, l'Estany de Governà i el de Trebens; i finalment l'Estany Sobirà. Havíem fet ja una aturada per reagrupar-nos i esmorzar tot comentant la singular bellesa d'aquell rosari de llacs.

Ens enfilem cap al coll Colomer, on trobem les primeres congestes de neu; més endavant, en un clot de la tartera oriental que davalla del Carlit, trobem l'Estany Gelat Sobirà, envoltat de neu i fins amb petits icebergs surant en una aigua d'un blau transparent que ens fa quedar bocabadats a tots. Al Coll Colomer esperem que tothom travessi la congesta i des d'allí enfilem la cresta on, evidentment, s'ha de grimpar. Això fa que alguns, a qui no agrada aquesta via tan àerea, flanquegin pel costat fent cap igualment al collet entre les dues testes del Carlit. Finalment els dinou que havíem sortit assolim el cim, en un dia claríssim

Grimpant per la cresta que porta al cim (Foto: J. Blanes)

i amb el cel d'aquell blau intens que només es pot trobar a l'alta muntanya; tanmateix les valls llunyanes restaven cobertes en un mar de núvols, com embolcallades en cotofluix. A contrallum sobressurt, en la llunyania, el proper objectiu de la colla del GR, el Canigó, com si fos una illa enmig d'un desert blanc.

Com una cerimònia quasi obligatòria, fem una àmplia panoràmica fotogràfica de la qual identifiquem alguns dels indrets que des d'allí es divisen. A més dels llacs per on hem passat abans, a l'altra vessant destaquen l'immens llac de Lanós, o els cims andorrans d'Ascobes i Fontargent, o la Cabaneta, damunt de la Vall

Panoràmica de llacs i núvols des del cim del Carlit (Foto: J. Blanes)

d'Incles, o el Pic Negre d'Envallira, que domina el Pas de la Casa i el Grau Roig. Més enllà es perfila la Serra del Cadí, així com el Massís del Puigmal i altres cims de la vessant oriental que no arribem a conèixer o bé estan amagats per les boires.

Algú crida: Correu! Guaiteu! A la carena del Pic de Coll Roig, molt proper a nosaltres, per damunt les congestes travessen una colla d'isards i, més avall, en un pla de la mateixa carena, un ramat que, segons opinen els qui duen binocles, són muflons per la seva cornamenta, però el nostre teleobjectiu arriba a captar només uns petits punts que belluguen.

Cal anar pensant en buidar el cim, car ja fa una bona estona que l'ocupem. Fem les fotografies de rigor de tot el grup i, pitant avall per la tartera. Un grupet més espavilat volem baixar pel "couloir" de neu, però sense crampons ni piolet, un pendent més redreçat del previst i una neu a prova de patades, ens fa desistir i desgrimir lateralment, amb una relliscada per la neu d'un dels companys que és ovacionada per la resta que davallen per la carena, en frenar suaument abans d'un munt de roques. Des del Coll Colomer fem una variació a l'itinerari del matí i ara baixem cap als estanys Llong, Llat, de la

Els dinou participants a l'ascensió dalt del Carlit a 2921 m (Foto: J. Blanes)

Comassa i tornem cap al camí inicial entre els estanys del Viver i el Negre. Tot xerrant i comentant les excel·lències de l'excursió, davallem fins a la Bullosa.

Desparar tendes, recollir motxilles, rentar-nos una mica al llac, agrupar-nos, engegar els cotxes i carretera cap a Puigcer-

dà. Un bon dinar ens espera. Cal dir que tot ens ha sortit rodó i que s'ha fet una excursió superba i que, de passada, ha servit per entrenar-nos una mica més per a l'arribada del GR al cim del Canigó. Visca!

JOSEP BLANES

La Cerdanya, juliol del 1990

RECORDEU!

12, 13 i 14 d'octubre

Excursió a peu i turística a Occitània. Travessa de les Gorges de la Frau. Visita de Montsegur, Foix, Puivert...

Informació i inscripcions: Secció de Cultura

Reserva fins a 55 places autocar

NO HO DEIXEU PER A ÚLTIMA HORA!

CAMPAMENT D'ESTIU A RANSOL (Andorra)

Enguany hem decidit d'anar a plantar el campament a la vall de Ransol, prop del poble que dona nom a la vall.

El dia 28 de juliol, les primeres en arribar van ser les caravanes. Tothom volia posar-se al mateix lloc i això, com és evident, no podia ser; els de l'organització teníem clar com s'havien de distribuir els llocs. Tal i com anàvem arribant, ens anàvem col·locant un al costat de l'altre com estava previst, fins a formar com una ferradura, i després uns carrers a les puntes.

Primera feina a fer: preparar un forat ben gran per poder col·locar el WC al damunt, cosa imprescindible ja que amb tanta gent i tants dies aviat no s'hagués pogut passar per enlloc. Qui més qui menys va picar ... Més aviat qui menys, com sempre!

El mateix dia 28 va quedar inaugurat el campament. El dia 30 varen començar els actes. Es va fer de tot; quasi cada dia hi havia una cosa o altra, des de sortides a la muntanya fins a jocs per a la canalla.

Quant a les sortides de muntanya es va fer: el Pic de la Serenera (2914 m) pels estanys de Ransol i de la Mina; al Pic de Serenera, que és el més alt al voltant del Campament, hi van pujar 7 campistes. Un altre dia vàrem anar amb cotxe fins a les pistes de Grau Roig i d'allà, a peu, vam fer tot el cercle dels Pessons. Allà vàrem veure tota classe de llacs i llaquets fins a comptarne 18. Van participar-hi 13 persones

També vam fer, o més ben dit, volíem fer la travessa de la vall d'Incles a la vall de Ransol per

la Cabana Sorda. Doncs bé, ja comencem per sortir malament i agafem la variant del GR-7-1 i resulta que fem cap a l'estany de l'illa o Enrodat, que és més cap a llevant i a molta més alçada que el de la Cabana Sorda. Des del llac de l'Illa (segons l'indicador davant del llac) decidim passar a la banda de Ransol. Comencem a pujar cap al Pic Alt de la Cometa (2710) i d'aquí al Pic del Monjo (2600), i tot això és una cresta que Déu n'hi do. Però en arribar al Pic del Monjo la cosa es complica, ja que tenim al davant tota una cresta molt àerea, que anava fins al Pic de la Passada. Aquí, al Pic del Monjo, decidim baixar cap a l'estany i a la Cabana Sorda, i d'allà, cap a la vall d'Incles, que és on havíem deixat els cotxes. No estàvem decebuts, ja que la travessada valia la pena. Hi van participar 12 persones.

Una vista del Campament i la carretera de la Vall de Ransol (Foto: J. Blanes)

Un dels llacs dels Pessons, tancat pel cercle del mateix nom (Foto: J. Blanes)

10 El grup que visità els 18 llacs dels Pessons (Foto: J. Blanes)

Llacs de Tristaina des de dalt del cim del mateix nom (Foto: J. Blanes)

Un aspecte del Campament a l'inici d'un dels sopars multitudinaris i posterior Foc de Camp (Foto: R. Martí)

Des del campament es feien caminades pels voltants, cap als estanys de Ransol i de la Mina, estany Mort, Cabana de les Reves, punta de la Pala Alta, punta de Querol ... a veure si es trobava algun rovelló!

Per altra banda, quasi la totalitat dels acampadors ens desplaçàrem a les pistes d'Arcalis, i d'allà pujàrem als llacs de Tristaina. N'hi va haver de més valents que pujaren al Pic de Tristaina (2879 m) pel coll d'Auzat. Del coll a dalt una grimpada molt maca. Un altre dia, sortida turística al llac de les Bulloses, passant per Font-Romeu, sortida a la qual assistiren gairebé la totalitat dels acampadors.

Entre sortida i sortida, i escapada a Andorra, es varen muntar diversos concursos i jocs per a la canalla i també per als grans.

I així vàrem anar passant el temps i els dies, fins que va començar a marxar la gent per a qui les vacances s'acabaven. La sortida va ser més escalonada que no havia estat l'arribada. El temps que vàrem tenir va ser en general bo, encara que alguns dies va fer molt fred, fins i tot un parell de dies, al matí, vam arribar als 0º C.

Aquest any hem estat 183 acampadors i 58 entre tendes i caravanes, a més d'una vintena de visitants. Hem batut tots els rècords fins aquest moment.

Esperem que l'any vinent puguem dir el mateix. Així doncs, gràcies a tothom per l'assistència i col·laboració.

Ramon Martí i Salvany

President de la Sec. de Muntanya

LA PUJADA DE CANYELLES

La Pujada de Canyelles. Quin topònim tan popular per als vilanovins...! I no solament per a la generació actual, sinó també per a moltes de precedents. Ara, a causa de l'imparable progrés que propicia un millor benestar físic, una reducció del temps en la distància, unes sensacions innovadores en la cursa accelerada de la tecnologia... per bé que no pas un aprofundiment en la vida espiritual, unes estones de meditació per entendre millor els mals endèmics que pateix la humanitat... ara, escric, que em vénen a la ment tots aquests pensaments, he pogut comprovar com en pocs dies les màquines pesants han modificat el paisatge en aquest indret. El trauc dreturer que es forjarà en el Coll de la Creu farà menys costosa la pujada; el desnivell serà menor, la velocitat més accelerada. Aquest nou vial no respectarà cap element que li surti al pas. Té prioritat absoluta.

Qui més qui menys hi té una anècdota, un record, sigui bo o dolent o simplement nostàlgic... Quin vilanoví no recorda aquell dia que patí una inoportuna avaria mecànica en el seu vehicle? Aquella prolífica il·lusió d'anar a veure la volta ciclista des de dalt el Coll de la Creu? Aquella sensació plaent, tot i que l'acció és prohibida, de fer drecera en els tres revolts serpentejants en una hora de poc trànsit? Aquell nus a l'estòmac en sobrepassar el tobogan de l'altre collet de Ferran sense aminorar la marxa? Aquell embús en el darrer revolt de la pujada provocat per la coincidència de dos camions trailer que no poden executar la maniobra?

L'alteració del paisatge serà dura. Aviat alguns trams restaran oblidats, tal com està succeint en el tram predecessor de Canyelles a Vilafranca. Romandran potser encara aquells protectors de pedra ben escairada, que durant anys han preservat les imprudències temeràries dels conductors i que ara hauran de suportar el no menys cruel pas del temps.

Encara avui, si hom hi para atenció, s'adonarà on hi ha la partició dels termes de Canyelles i Vilanova i la Geltrú. Malgrat la proximitat d'alguna fita terminal, es denota millor per què a una zona de terreny erm en segueix una altra curulla de marges atapeïdes que indiquen com en altre temps fou cultivada la vinya en aquells rostos pendants

fins que va aparèixer la fil·loxera. En el Cadastre de 1739 tot aquest ampli conjunt de peces de terra situades en la part septentrional del terme pertanyien al "Comú de Vilanova", desconegut-se, ara per ara, els drets i privilegis que permetien cultivar aquestes terres.

I, tanmateix, no podem quedar despenjats en aquest progrés. Acceptem les obres de millora de la carretera com un fet necessari en el plantejament que la societat s'ha imposat a si mateixa. No podem tancar-nos en el passat, sinó que sempre hem d'estar disposats a veure el futur amb optimisme: l'home no pot viure sense una perspectiva de joia.

Antoni Sagarra i Mas

Començament de les obres de remodelació de la Pujada de Canyelles (30.7.90)
Foto: Toni Sagarra

Una colla d'esquiadors de la Talaia dalt de la pujada de Canyelles el dia de Sant Esteve de 1962, aprofitant la gran nevada (Foto: J. Blanes)

*Caminant
per
el
G.R.*

SENDERISME VILANOVI AL ZILLERTAL I LA SALZKAMMERGUT (Tirol)

Animats per la feliç experiència de l'estiu passat, en el seguiment durant una setmana dels camins del GR-7 en terres occitanes, ens havíem proposat de repetir-ho però canviant d'escenari, i se'ns ficà a la barretina que havíem d'anar al Tirol austríac. La idea va anar prenent cos i ja unes setmanes anteriors a l'arribada de l'estiu començàrem a parlar-ne seriosament i a moure'ns per preparar la ruta.

La FEEC ens facilità un mapa dels senders europeus i unes adreces on escriuríem per rebre informacions concretes de la zona. Entre la informació rebuda i els mapes facilitats per amics que havien estat a Àustria aquest estiu, anàrem delimitant i traçant la ruta pensada per a una setmana, també.

Mentre, la idea del projecte s'es campà i dels cinc que érem en principi aviat es convertiren en dotze components. Mirant-nos amb deteniment els mapes i amb l'experiència de l'any passat quant al pes de les motxilles, optàrem per abandonar l'E4 alpi, pensat en un principi i decidírem anar per zones més planeres. Ens havien lloiat molt la vall tirolesa del Ziller, el "Zillertal", i creiérem que era una bona idea. Amb tot, arribà el dia determinat per marxar, que era el 8 de setembre, i disposàvem d'un munt de mapes menys el de la zona concreta que volíem conèixer. Hauríem d'esperar l'arribada a Innsbruck per a comprar-lo; el trobàrem a la mateixa oficina d'informació de l'estació, i entaulats a l'aire lliure, amb música que no parava i grans gerres de cervesa davant nostre, decidírem "in situ" l'itinerari a seguir. Era un bon començament.

Havíem fet un ràpid viatge amb el Talgo de Barcelona a Zurich i enllaçàvem amb un altre tren que ens situà a Innsbruck poc més tard de la una del migdia. El viatge de Zurich a Innsbruck és ja en si una meravella, començant pel propi llac de Zurich i continuant amb la impressionant verdor de les valls tiroleses.

Passaríem la resta del dia visitant Innsbruck, amb la passejada

obligada per la Maria Theresien Strasse fins a badar davant el famós teulat d'or. A l'endemà encara ens quedaria temps per arribar-nos fins al trampolín olímpic abans d'agafar un autobús que ens havia de portar a Mayrhofen, bonica població turística enclotada en el Zillertal. El temps de dinar i donar-hi una ullada, i començàvem la nostra ruta.

Això fou l'inici d'un seguit de

Tot el grup de caminaires a l'inici d'un tram del Sender E-4 (Foto: B. Forgas)

Visió del Wolfgangsee des del Mozartblick (Foto: B. Forgas)

descobriments paisatgístics que abastaven des de l'esplendidesa de les valls fins a les superbes muntanyes, blanques de neu en els seus cims, casetes farcides de flors i plenes de detalls. Els camins eren perfectament senyalitzats i localitzables i molt sovint trobaves un banc col·locat en un punt estratègic per admirar el panorama. Tot pensat per a gaudir-ne al màxim. El camí era també molt transitat, especialment per parelles i colles de gent d'edat ja avançada, cosa que ens sorprengué gratament i que no deixàrem de veure durant tot el nostre llarg trajecte.

Durant les dues primeres jornades caminàrem pel famós Zillertal i compreguérem el perquè de la seva anomenada: Mayrhofen, Zell am Ziller, Fügen... poblacions coquetones i acollidores. Un tren antic, amb màquina fumejant i plataformes a l'aire lliure ens traslladaria per la vall fins a Jenbach i d'aquí, amb tren ràpid, arribàrem a Salzburg. Ens feia gràcia conèixer els llacs de la regió, la Salzkammergut.

Quina idea més brillant! Si la ruta pel Zillertal ens havia entusiasmat, allò ja va arribar al clímax. Se'ns fa difícil relatar objectivament la nostra ruta i ser breus i metòdics en la narració, ja que el record recent i encara viu de tanta bellesa plorada, ens fa escriure d'una manera que pot semblar exagerada.

No volem pas dir amb tot això que en el nostre país no hi hagi paratges de meravella, molt al contrari, i en som conscients, però per a qui està fart de calor, sorolls, brutícia i demostracions flagrants de falta de civisme, com prendreu que una setmaneta en aquell tros de paradís li pugui semblar a glòria.

De Salzburg un autobús ens portà a Wesenau, a la riba del llac de Fuschl, el Fuschlsee. Aquí enllaçàrem amb l'E4 i subsidiari (804) i començàrem la nova ruta que ens havia de fer conèixer, durant els dies següents, llacs i paratges de somni: St. Gilgen, a la riba d'un llac grandios i superb, el Wolfgangsee (en record al cèlebre compositor de Salzburg, Mozart);

la pròpia i petita, però super-turística població de St. Wolfgang im Salzkammergut; d'aquí passaríem, superant ja cotes més altes de muntanya tipus pirinenc, al bonic Schwarzensee, o llac Negre, camí d'Aschau i Eisenaueg (sender núm. 28), i arribaríem més aviat del que ens pensàvem, i després de fruir del prodigiós i abrupte congost del Burggraben, drenat per la riera de Moosbach, a les envistes de l'Attersee, llac que apareix tot d'un plegat, entre les dues pètries parets del congost.

A Unterach am Attersee acabà la nostra dèria de senderisme. Un altre autobús ens tornaria a Salzburg, deixant-nos encara veure un darrer llac, el Mondsee o llac de la Lluna. Un cop a Salzburg, aprofitàrem el primer dia per anar a visitar una fantàstica cova de gel, la Höhle Eisriesenwelt

situada gairebé al cim d'una alta muntanya, prop de Werfen. S'hi arriba mitjançant un telefèric que va fer esborronar alguns de la colla.

Els dos darrers dies els passàrem fent el turista per Salzburg i finalment Zurich, on consumiríem les poques hores de vacances que ens quedaven, passejant sota els imponents arbres del parc que voreja el llac, on començaven a fer-se patents els primers indicis inconfusibles de la tardor.

El dia 16 al vespre, un tren més que ràpid retornava a Vilanova una dotzena de meravellats senderistes que havien deixat un tros del seu cor al Zillertal i als llacs de Salzburg. Hi tornàrem alguna vegada? En tot cas, no hi fa res de somniar-hi...

Blanca

Caminant per la Zillertal prop de Mayrhofen (Foto: B. Forgas)

Saludant el ramat prop de Zell am Ziller (Foto: B. Forgas)

NOTÍCIES I COMENTARIS

CARRETERES I AUTOPISTES

Després de parlar-ne molt i durant anys, finalment van començar, el mes de maig, les obres de millorament de la carretera de Canyelles. Els treballs s'iniciaren a la recta de Canyelles amb l'ampliació de ponts sobre les rieres i després es traslladaren vers la pujada de Sant Joan, on faran un tall a la collada. A primers d'agost ja es menja ven alguns faldars de muntanya i els centenaris marges de coll Ferran, a les envistes de Vilanova. Diuen que l'estiu del 91 estarà acabada la carretera.

Quant a l'autopista que s'està construint en el massís del Garraf, la Diputació va retirar els dos recursos contra l'actuació de la Generalitat, una vegada modificat el traçat inicial i la introducció de noves mesures correctores dels impactes ambientals donant així via lliure a l'autopista, sense oblidar el seguiment constant de les obres dins del Parc del Garraf.

Els excursionistes, amants de la naturalesa, estem pendants dels resultats positius i negatius que tindran aquestes obres dins la nostra comarca. No es pot anar contra el progrés, però això comporta una degradació del nostre medi natural. I la manca de civisme de la gent ho acaba de reblar.

CAMPS DE TREBALL

Com cada any, l'Institut Català de Serveis a la Joventut ha organitzat diversos camps de treball. Dins la temàtica arqueològica, un d'aquests camps de treball va consistir en la neteja de les restes del castell de Miralpeix. Per a nosaltres és una satisfacció veure que, en una comarca on sols es parla de fer autopistes, arranjat carreteres, fer i vendre cases i pisos, també s'esmercen uns quants diners i hores de lleure en posar unes velles pedres altre cop als ulls de la civilització actual, que només pensa en viure la vida al minut.

Un altre camp de treball va encarregar-se de la neteja, arranjament i nova senyalització del Sender de Gran Recorregut 7-2, que comprèn des de Montserrat fins a Bellprat. Es varen fer campaments a Santa Cecília de Montserrat, a Sant Pau de la Guàrdia i a la Font de Vinçó de la Pobla de Claramunt. Felicitem els organitzadors per aquesta estimable tasca.

A PARTIR D'ARA JA TINDREM TURISTES A L'ESTANY GENTO

El dia 4 d'agost fou inaugurat el telefèric de Sallente (Cabdella) a l'Estany Gento, d'acord amb un conveni entre el Patronat de Turisme de la Vall Fosca i l'empresa FECSA. La instal·lació transportarà els turistes des de la cota 1770 fins a la de 2154 m, amb dos viatges diaris des del lloc de Sallente a l'Estany Gento on, a més d'aquest lloc, se'n podran veure vint-i-dos més. El viatge triga 13 minuts i val 300 pessetes. Els aconsellem que preparin uns llocs per posar-hi escombraries.

NO TOT ÉS NEGATIU AL "DIARI DE VILANOVA"

De tant en tant, al nostre inefable Diari també surten notícies referents a les activitats de la Talaia, amb una correcció i objectivitat dignes d'elogi. Així, a finals de juny, el nostre benvolgut amic Jordi Casas publicava una crònica de la Caminada en homenatge al Joan Virella celebrada al Montclar, amb foto inclosa del monòlit i placa amb què els excursionistes vam recordar el nostre insigne i malauradament desaparegut amic.

També, i abans de vacances, publicaren una pàgina sencera dedicada a la Talaia, Delegació de les Roquetes, on els membres de la qual anunciaven la seva expedició ALPS 90, en què projectaven l'ascensió a la Paret Nord de l'Eiger, així com la travessada als cims de l'Eiger, el Mönch i la Jungfrau.

De passada, i ja que parlem del Diari, que com a mitjà de comunicació ens mereix el nostre respecte -tot i que moltes vegades no estem d'acord amb el que publiquen-, volem fer esment de la celebració dels seus primers 140 anys, la qual cosa motiva la nostra felicitació i el desig, en aquest aniversari, que es compleixin al màxim les virtuts de què hom creu que ha d'ufanejar una publicació periodística: informació real i imparcial, respecte i pluralitat, i fugir dels sensacionalismes que fan erigir la premsa en protagonistes de qüestions que no els pertanyen.

Per molts anys!

NOTÍCIES I COMENTARIS

CAPÍTOL D'INCENDIS

La calor extrema que aquest any fa i els motius de sempre van cremant els boscos. El dia dos d'agost els avions venien a Vilanova a cercar aigua per apagar un foc a Castellolí, a la zona de cal Betes, entre el poble i el terme amb Castellfollit del Boix, vora la carretera d'Igualada a Manresa. Com que no feia vent, l'actuació va ser ràpida i contundent.

Un altre incendi es va produir el dia següent a la Pinea de Foix, sobre la carretera de La Llacuna, entre Font-rubí i Les Llobardes, en terme de Torrelles. Diuen que no va tenir conseqüències greus.

PISTA DE PROVES DE VEHICLES EN EL PENEDÈS

La Comissió d'Urbanisme de la Generalitat va aprovar el 23 de juliol passat el projecte de pista de proves de vehicles i el laboratori oficial de l'automòbil, que agafarà part dels termes de La Bisbal, Banyeres, Albinyana i Santa Oliva, a L'Albarnar.

Després de llargues i aferrissades disputes amb els representants dels municipis afectats, seran respectats els pous d'aigua de Santa Oliva, no serà desviat el Torrent Mal de La Bisbal i el circuit serà allunyat a 450 m del nucli de Les Peces d'Albinyana. Les alegacions de la Unió de Pagesos, de tipus ambiental i ecològic, foren desestimades. La inversió de 7000 milions de pessetes té molta més força que la desitjada tranquil·litat dels veïns afectats.

EXPERIÈNCIA PILOT AL PENEDÈS

Un equip d'arqueòlegs catalans i alemanys parlen d'iniciar l'any que ve una experiència pilot de col·laboració amb una campanya de prospecció i anàlisi dels principals jaciments paleolítics de la comarca del Penedès, equip que està format per arqueòlegs de la U.A. de Barcelona i de la de Tübinga, que ja havien treballat conjuntament al jaciment de Sant Quintí de Mediona.

L'estudi d'altres jaciments que s'han descobert a la ribera dels rius Mediona i Anoia, permetrà constatar el tipus de vida dels nòmades de l'època paleolítica. Es creu que els homes remuntaven els rius per arribar a punts com Capellades o Sant Quintí per trobar caça o un clima més favorable.

NETEJA DEL BOSC DE LURDES

El "Diari" va informar que l'Associació per a la Protecció del Medi Ambient (APMA) i els voluntaris forestals de Vilanova i la Geltrú van fer el passat dia 23 de juny una sortida ecològica al bosc de Lurdes, on recolliren la brossa i installaren diversos cartells sobre la conservació del bosc, a més de col·locar uns setanta-cinc nius d'ocells. Això es va fer amb una subvenció del Consell Comarcal del Garraf i, segons sembla, l'associació ecologista espera poder portar a terme altres projectes similars.

Des de la Talaia felicitem els components de tan lloable iniciativa.

N'HI HA QUE S'HO AGAFEN DE VALENT

Fernando Garrido i Maribel Vila van arribar a la tarda del 15 d'agost a Barcelona, després d'haver recorregut "a peu" 5100 km durant 10 mesos i d'haver travessat Bhutan, Sikkim, el Nepal, l'Índia i el Pakistan. A més de caminar 5100 km, han superat uns 220.000 m de desnivell en ascensió i descens. Han caminat una mitjana de 25 km diaris. Una de les coses que més els ha agradat ha estat la vall de Rupai, a la vessant sud del Nanga Parbat, a la serralada de l'Himàlaia. Expliquen que "és un lloc preciós, amb unes impressionants glaceres i amb la paret més gran del món".

Aquests valents del GR, per què no hi dediquen una travessada...?

CAMPANYA D'INFORMACIÓ AL MONTSENY

A les acaballes de juliol, la Diputació de Barcelona, conjuntament amb els Ajuntaments dels pobles més pròxims al Parc Natural del Montseny, iniciaren una campanya pilot d'informació sobre les característiques, els recursos, normes de conservació i riquesa del parc, amb el clar objectiu que els visitants puguin aprofitar les seves estades al màxim. Es calcula que actualment visiten el parc un milió de persones a l'any. Per preservar el patrimoni i sensibilitzar la gent, els caps de setmana s'establiren controls als dos accessos més importants del parc -la carretera de Sant Celoni a Campins i la de Palautordera a Collformic- on s'entregava als visitants uns fullets explicatius i bosses per a les deixalles a fi d'evitar el deteriorament de l'espai natural.

EL "HOBBY" D'AQUEST ESTIU

Puntualitzacions en referència a l'article "UN ITINERARI PEL FONDO DE LA CARÇOSA I CAN CASSANYES" publicat en l'últim butlletí ABRIL-MAIG-JUNY de l'A.E.Talaia i signat per n'Antoni Sagarra i Mas.

En la penúltima columna del seu interessant article, fa referència a l'aqüeducte que travessa la carretera tocant ja a l'embassament de Foix i diu que "el dit aqüeducte suporta la canalització de les aigües de l'embassament del Foix". Aquesta informació no és del tot correcta, ja que l'aqüeducte només suporta l'aigua que ve del terme de l'Arbog per al consum de la població de Vilanova, i també per a la vila de Sitges. Sí que va haver-hi un període d'escassetat d'aigua a Vilanova, durant el qual es va extreure aigua de l'embassament de Foix que va ésser al principi de la dècada dels seixanta, i per l'aqüeducte es va conduir cap a Vilanova.

L'escassetat abans esmentada va provocar un fet insòlit a Vilanova, i fou una manifestació de protesta de dones amb galledes, que es van manifestar davant de l'Ajuntament i van recórrer altres indrets de la població. Una manifestació en l'època franquista era impensable, i no va agràdar gens a les autoritats locals, i que sembla que es va acabar posant multes a algunes de les dones que creien que eren les responsables de la manifestació.

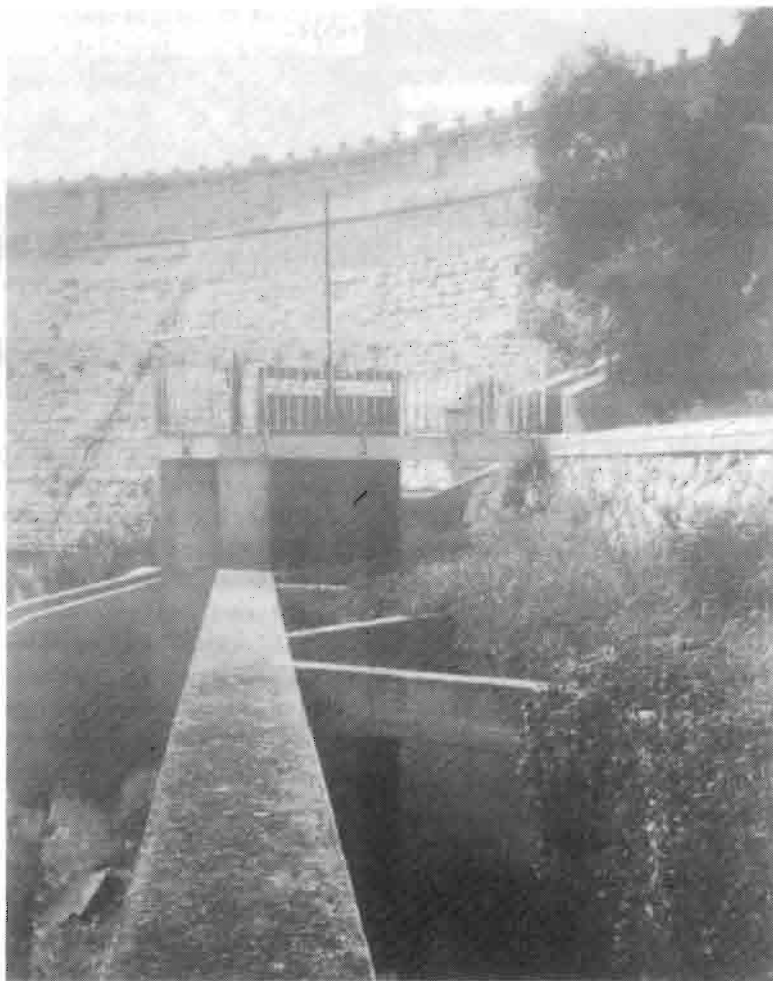
Als peus i a la base de la presa sobre el riu Foix neixen les canalitzacions, que acostumen a transcórrer a cel obert i porten l'aigua de l'embassament, que són utilitzades per regar l'horticultura.

RESUM HISTÒRIC DE L'ABASTAMENT D'AIGUA A VILANOVA

A mitjan segle passat, es varen constituir dues societats, entesades en la captació i tramesa d'aigua a Vilanova. Aquestes societats eren "Samà, Raventós i Companyia", i "Mussolas, Raventós i Companyia". La captació es va dirigir vers els termes de l'Arbog i Castellet, amb mines i pous propers als drenatges de les rieres de Marmellar i del Foix. Aquestes mines, curiosament, foren batejades totes amb noms femenins com Tulita, Lolita, Rosario, Filomena, Luisita i d'altres.

La captació d'aigua va ésser un èxit i la conducció, mitjançant l'aqüeducte construït, també ho fou, i així els vilanovins, el juliol de 1860, celebraven l'arribada de l'aigua a la vila.

El "DIARIO DE VILLANUEVA" del dia "martes, 10 de julio de 1860", diu: "El día de anteayer, lo fué del más descriptible júbilo para Villanueva..., una multitud llenó el camino del Fraix y las inmediaciones del grandioso acueducto, no cansándose de admirar el precioso caudal de agua que circulaba por él". Aquest aqüeducte, doncs, té una llargada de "17.000 varas", que equivalen a 14.000

Un dels canals de sortida del Pantà. Al fons la presa. (Foto: J. Sivill)

Aqüeducte d'abastament d'aigua a Vilanova creuant la carretera de l'Arbog (Foto. J. Sivill)

m. Per a la seva construcció va fer falta molta gent, fins a sobrepassar en molts moments les 1000 persones; comprèn 36 túnels, excavats molts d'ells a la roca viva, i també dos ponts, el més conegut de nosaltres és el situat als peus de l'embassament de Foix, amb tres ulls i una llargada de "100 varas", que equivalen a 82 m, i una alçada de "25 varas", que equivalen a 20,5 m.

El 1860, doncs, ja tenim l'aigua a Vilanova, i el 1861 es construeix la monumental font de la Plaça Miró en reconeixement del poble als pioners d'aquest fet.

Les dues companyies pioneres esmentades abans, el 2 de juliol de 1869 es fusionen i constitueixen la "Compañia Comanditaria Soler, Raventós y Cia." El 16 de maig de 1868 aquesta es transforma de nou en la "Comanditaria Soler y Cia." Novament, el 6 de juliol de 1901, es va canviar aquesta raó social per la de "Herederos de Soler y Cia." Aquesta companyia, però, tenia el títol de "Acueducto de Príncipe Alfonso, S.A.", i de la qual havíem vist moltes portelles a les voreres amb aquest nom. Aquesta denominació va durar fins al 17 de juny de l'any 1931 en què es va transformar en el "Gran Acueducto, S.A." Com recordem molts, aquesta

companyia d'aigua era coneguda popularment per "l'aigua vella". Això volia dir, doncs, que a Vilanova també hi havia "l'aigua nova". Sí, fins a l'any 1946 hi hagué l'"Acueducto Villanovés", però aquell mateix any es van fusionar les dues companyies subministradores d'aigua, quedant amb el nom de "GRAN ACUEDUCTO, S.A.", fins que aquest servei va ser municipalitzat. El 7 de juny de 1967 es varen iniciar els tràmits i varen finalitzar el 29 de febrer de 1968, pagant l'Ajuntament la quantitat de sis milions de pessetes a la companyia propietària.

L'"Acueducto Villanovés" va ser fundat per en Manuel Tomás i Bertran, el qual havia nascut a Vilanova l'any 1837. Aquesta companyia va ser coneguda popularment com "l'aigua nova", i va iniciar els seus serveis vers l'any 1880, fent la captació de l'aigua pel terme de Santa Oliva i portant-la a Vilanova per la costa, subministrant, de passada, aigua en algun dels pobles del seu recorregut. A Vilanova arribava al cim de la Collada on, amb el temps, hi construïren un dipòsit per emmagatzemar i distribuir millor l'aigua.

El sobreexidor d'aquest dipòsit va tancat per aquesta porta de

ferro forjat en la qual podem llegir l'any de la seva construcció i el nom de la companyia.

En reconeixement a aquesta iniciativa i a l'activitat industrial i laboriosa duta a terme, Vilanova li va dedicar un carrer que va de la Rambla Principal fins a la Rambla Samà, coneguda popularment com "Rambla Nova". Manuel Tomàs va morir vers l'any 1885.

Quan ja hem passat per sota el pont de l'aqüeducte i pugem cap a l'embassament, a mà dreta hi ha una porta de ferro que és l'entrada a la mina que porta l'aigua en aquest sector. La mina, que travessa la muntanya, permet el pas d'una persona dreta i en el seu interior s'ha localitzat una falla geològica detectada en aquest sector. Ja en la construcció de la presa de l'embassament de Foix s'havia detectat i fou causa d'una fuga d'aigua força important. Uns anys més tard, es va comprovar en un pou que es feia al terme de Cubelles, que l'aigua que varen trobar, un cop analitzada, era igual que la de l'embassament de Foix. Més tard, en una de les vegades que l'embassament era buit a causa de la sequera, s'hi va posar remei tapant l'esclatxa amb argila.

Més amunt retrobem la mina en un retomb conegut perquè hi ha la font del Mas Carnús. També hi ha una caseta d'obra, que dona pas a l'interior de la mateixa mina en el seu recorregut cap a l'Arbog, passant per sota de Castellet i també per sota del riu Foix.

EL DIPÒSIT RODÓ

Quan, l'any 1860, es va inaugurar el subministrament de l'aigua a Vilanova, no tenien dipòsit de reserva, sinó que el subministrament era directe, si més no era la mina, al pas per Mas d'en Palau, la que permetia de regular-ne el subministrament i podia fer de dipòsit; la que no hi cabia es llençava, ja que l'afluència era constant. Davant d'això, l'empresa va veure la necessitat de construir un dipòsit que podia servir per a regular-ne l'aigua i també tenint en compte que en algunes èpoques es patia de poca pluviositat i l'aigua escassejava; també seria per prevenir possibles avaries en la conducció que podrien afectar el normal subministrament de l'aigua.

Així, doncs, trobem que el 2 de juliol de 1869, D. Critóbal Raventós Soler fa una venda a perpetuïtat d'un terreny per a la construcció del "dipòsit rodó" per a la Societat "Soler, Raventós y Cia", constituïda en aquesta mateixa data. Aquest terreny està situat per sobre del fondo anomenat de la Turbina, i prop del Mas Palau. El preu convingut a pagar pel dit terreny fou de 7.354 escuts i 600 mil·lèsimes.

Si el 1869 es varen comprar els terrenys, no va ésser fins al primer d'agost de 1901 que es va presentar el projecte i els pressupostos no van arribar fins al 17-8-1901. Els pressupostos, que van ser dos, els va presentar la mateixa companyia; tenien petites

Porta de ferro forjat al sobreeixidor del dipòsit de la Collada (Foto: J. Sivill)

variacions, i per tant el pressupost era també diferent. Si l'un costava 17.681,36 ptes, l'altre en costava 25.962,20 ptes. I encara tots dos pressupostos deixaven ben escrit una sèrie de complements que no hi entraven. La capacitat d'aquest dipòsit és estimada en 4164 m³ d'aigua.

Com a conseqüència de l'existència de la mina d'aigua en aquest sector, s'hi va instal·lar una fàbrica de gel i una turbina, que en saltar-hi l'aigua movia un motor que, a més de fer l'energia per al funcionament de la fàbrica, remuntava l'aigua fins al

lloc anomenat del "Pi Torrat". D'allà, i amb la canalització corresponent, era enviada al poble de Sant Pere de Ribes, passant per la Masia d'en Martí.

Actualment, el cabal d'aigua que circula per la mina és d'uns 70.000 l diaris, i per algun conveni entre els ajuntaments pertinents, aquesta aigua es parteix amb la vila de Sitges, amb la qual també comparteix el dipòsit de la Collada, amb una cabuda de 8.729 m³ d'aigua.

Joan Lluís Sivill i Vergès

L'ARRIBADA AL CANIGÓ

29a i 30a etapes: Les mines de la Vetera - Canigó - Castell; 4.50 h i 7.55 h respectivament; 69 participants i 40 acompanyants 7 i 8 de juliol de 1990

Si bé totes les etapes de la travessada Vilanova-Canigó han estat esperades amb franca alegria i bona disposició per a fer cames i conèixer el país, aquest últim tram de la travessia: Coll de la Descàrrega - Cortalets - Pica del Canigó ha estat més que desitjat i somiat, i potser més pels que hem seguit amb religiosa assiduitat totes o gairebé totes les etapes des del primer dia.

Començarem un setembre de 1987 camí de les costes cap a Sitges, amb l'ànim alegre i freturosos de caminar, un llarg sender que

ens havia de portar, seguint diferents GR, cap a Aiguafreda i La Jonquera. I era un assolellat diumenge d'octubre, ara farà un any, que iniciàvem, al Cap de Creus, i després d'un emotiu i alhora divertit acte de llençament d'una ampolla amb un missatge als déus mitològics del Mediterrà, l'etapa que ens havia de menar a La Vajol pel GR-11 i d'aquí, ja dreturament, cap al cim estimat i desitjat, culminació d'aquesta llarga travessada: EL CANIGÓ.

Ja des de molts dies anteriors a la data fixada per a la darrera etapa, la Talaia vivia diàriament i intensament un autèntic i frenètic batibull de paperassa, telefonades, nervis, xerrades i més d'una discussió per part dels que volíem ser inclosos en les llistes de reserva per als cotxes i l'estada al refugi de Cortalets.

Eren places limitades i tothom com és natural, volia ser-hi. Es formaren llargues i contínuament canviants llistes d'espera i finalment arribà el gran dia. La majoria, "amb tots els papers en regla" i uns quants de "penjats" amb la incògnita de com i on passarien la nit, però disposats a tot abans de perdre's la pujada al cim, emprenguérem la sortida. Un autocar petit amb 21 de colla (els "enxufats") sortia de la plaça de l'Estació a les 5 del matí. Un autocar més gran, amb els 48 restants, sortia a les 6 del matí. Tot s'havia fet i estudiat per tal de poder traslladar la totalitat de marxadors fins al Coll de la Descàrrega i guanyar temps, ja que un autocar gran no hi arribava a causa dels marcats revolts i fortes pujades. L'endemà, diumenge, un tercer autocar, amb 40 acompanyants, també sorti-

Una aturada al Coll de la Cirera (Foto: J. Blanes)

Un descans al Refugi de l'Estanyol (Foto: J. Blanes)

ria de Vilanova per venir a retrobar-nos a Sant Martí del Canigó.

Els primers en arribar al Coll de la Descàrrega esmorzem al Refugi - Gîte d'Étape on havíem finalitzat a l'etapa anterior, i són les 10 del matí, després d'hàver-nos fet una fotografia de grup lluint la nostra bandera de doble cara, amb els colors de la Talaia i la catalana estelada, quan comencem a caminar. És un dia claríssim, d'un sol radiant i un cel d'un blau intens. Tot i així l'aire és, afortunadament, fresquet i això ens ajuda a fer més suportable la pujada.

Uns prats verds i assolellats, el dring dels esquellots i un fort vent fresc que ens ve de cara, ens portaran per corriolets pujadors i fressats al Coll de la Cirera, a 1731 m alt. Situat sobre una de les principals crestes del massís, aquest coll ens permet passar del vessant sud o vall del Tec, en el Vallespir, al vessant nord o vall de la Tet, en el Conflent.

Del Coll de la Cirera ve una davallada cap a l'Estanyol a través d'un viarany estret i ombrívol, flanquejat de pins i amb unes raconades magnífiques farcides d'espesses i verdes falgueres i una exuberància de flors, especialment de nerets. És un seguit de

panoràmiques esplèndides, torren-teres d'aigua, descensos pronunciats en forta ziga-zaga, ara entre boscos de faigs i pins, sota dels quals ens quedem gairebé a les fosques, que ens conduirà fins a l'Estanyol, a 1479 m alt.

A l'Estanyol, on hi ha un refugi forestal, fem un nou reagrupament i hi descansen una estona. Asseguts al voltant d'una taula i amb bancs de fusta, fem canvi d'impressions emportats per l'entusiasme i l'exaltació joiosa que ens produeix l'entorn.

Després del descans continuem endavant. De l'Estanyol surt un camí, que no seguim, que ens portaria a Valmanya. Tot està degudament indicat. Ara pugem cap a Pinatell, a 1650 m alt, entre boscos de pins i fortes giragonses. A la dreta ens queden unes esplèndides fondalades cobertes de tendres falgueres i de nerets a do-jo. És una autèntica meravella i una complaença per als sentits.

És en aquests moments que comencem primer a sentir i després a veure els companys del segon autocar, el Mateo i companyia, que ens aconsegueixen i passen embalatges davant nostre. I quina marxa, senyor! Saltem a l'altre vessant de muntanya, davant ens queda el Pic de Gallinassa; travessem el Torrent de la Font Negra,

a mig aire. A baix, a la fondalada de la dreta, veiem un poblet recollit amb les seves teulades vermelles i una gran plana al fons tancada per la ratlla blava de la mar llunyana i mig confosa per la calitja.

Anem flanquejant una bona estona. Mentre, hem trobat un grup nombros de caminants de Terrassa i d'altres de la Catalunya Nord. Trobem un indicador de Els Masos (1h 30 m) i arribem al refugi ruïnós de Pinatell, a 1680 m alt. Passem després el rierol de les Fades, on ens refresquem; veiem a prop del Pic de Gallinassa i el Puig de Tres Vents; creuem el torrent de la Lentilla i també un afluent.

Primer a través de bosc i després ja per terreny obert, hem anat flanquejant i pujant cap al Pla Cabrera, a 1739 m alt, replà herbós damunt d'un esperó, on hi ha la separació dels GR 10 i GR 36-E4 que entronca amb els grans senders europeus.

Al Pla Cabrera fem una bona estona de parada per dinar tots plegats; els del primer autocar i els darrers, que porten una bona marxa, ens han arribat a aconseguir.

Després de dinar seguim endavant. Ara la pujada es fa més pesada ja que una bona part és per pista

de terra, polsegosa i contínua-
ment transitada per agosarats ve-
hicles particulars i "jeeps" que
fan la ruta de Castell, Vernet
o Prades fins al Refugi de Corta-
lets. És aquí on anem a fer cap
passat el Ras de Cortalets, a més
de 2000 m. A la dreta, hem vist,
al fons, Perpinyà i poblets que
no encertem a reconèixer, un dels
quals es veu al costat d'un es-
tany. A dos quarts de sis de la
tarda arribem els darrers al re-
fugi de Cortalets, a 2150 m alt.

L'arribada al refugi és alluci-
nant, fa pensar en una "presa de
la Bastilla" però a la muntanyen-
ca... La confusió i el batibull
arriben als graus més elevats en-
mig de crits, arrossegament de
matalassos, ocupació gairebé be-
l·lílica de lliteres, discussions
i malentesos, com passa en les
millors i més ben avingudes famí-
lies que és el que en realitat
som, després de tants i tants qui-
lòmetres i hores passats conjun-
tament. Finalment, tot torna a
l'ordre i quedem més o menys ben
col·locats per passar la nit. Nin-
gú no es queda al ras.

Les hores que segueixen les pas-
sem fent un reconeixement i explo-
ració dels voltants, assaig de
cançons per quan siguem al cim
del Canigó -que en el seu moment
no cantaríem- dirigides per la
batuta immillorable del mestre
Joan Sivill, i el sopar, que ser-
viren a l'hora "europea". Després
d'una "moguda" sobretaula per raó
de les signatures a la cara de
la bandera estelada, els camina-
ires vam anar desfilant i es va
fer el silenci al refugi de Cor-
talets, sota un cel net i estre-
llat, que augurava un despertar
tant o més clar i més blau, si
era possible, que el que havíem
tingut aquell dia.

L'endemà, diumenge, despertem
aviat, però els esmorzars no els
podien servir tant d'hora com ha-
guéssim volgut i la sortida al
cim s'ha de demorar una estona
llarga, que després ens farà anar
malament per al dinar i ens farà
córrer més del compte.

Sortim finalment la totalitat
dels marxadors -en comptem 69-
sota les primers clarors rosades

del dia i tenint al davant el cim
del Canigó, il·luminat, que desta-
ca de la resta. Un seguici bigar-
rat i silenciós omple el senderó
que porta, una mitja hora més
tard, a la Font de la Perdiu, si-
tuada a 2253 m. En aquest punt
deixem el GR i agafem el sender
que puja vers el pic Jofre (2362)
i segueix fins a la pica del Cani-
gó per la seva vessant nord. Al-
guns ens desprenem de la motxi-
lla, ja que hem de tornar enrera
pel mateix camí, i això ens fa
més lleugera i animada la pujada.

Mig confosos entre les blanques
pedres que es desprenen del cim
pel vessant nord, distingim un
nombrós grup d'isards saltant ai-
rosament de pedra en pedra. (Com
els envegem, alguns!).

Abans de l'empenta final, ens atu-
rem al coll per admirar el paisat-
ge i fer-nos tirar algunes fotos
d'aquelles que fan impacte entre
els amics que no ho coneixen, i
arribem al cim del Canigó, tots
desperdigats per tantes dreceres
com gent hi ha pujant. L'arribada

El Refugi de Cortalets al peu del Canigó (Foto: J. Blanes)

Enfilant el camí cap al cim del Canigó,
voltats de meret (Foto: J. Blanes)

és d'una emoció indescriptible. Si bona part de nosaltres coneixia ja el Canigó d'anteriors ascensions, ens atrevíem a dir que mai la sensació havia estat la mateixa i l'emoció tan intensa com la que sentim en aquests moments. Per quina raó? Suposem que tot plegat hi contribueix: gaudim d'un dia esplèndid com mai hagués sim tingut; potser, si l'haguéssim triat, tot ens va rodat, assolim un cim ple de connotacions emotives, culturals i històriques i podem admirar a cor què vols una terra germana i meravellosa. I és més, feia tres anys que esperàvem aquest moment i ara n'era la culminació.

A dalt, un cop tots reunits, ens esperava la paraula trasbalsada per l'emoció (i no és conya), clara i contundent del nostre president Salvador Butí, que ens omplí una bona estona amb un discurs marcadament patriòtic que passarà a la història de la Talaia i del senderisme vilanoví, i que alguns batejaren irònicament -i afectuosa) amb el títol de "I a més a més...". Si no el parem encara hi fórem ara.

Després vingueren les fotografies a doll; destra i sinistra queden retratades per a la posteritat i al final, sense mestre aquesta vegada, s'entonà espontàniament

la lletra de "La muntanya venerada...". El mestre Sivill havia perdut la batuta amb l'emoció del moment...

La davallada fou el campí qui pugui, amb l'alegria i benestar que donen la fita aconseguida i preses perquè el temps no ens sobras. Tornem a la Font de la Perdiu i recuperem les motxilles que alguns hem deixat. Després les cames ens porten fins al refugi de la Bonaigua on hi ha un nou reagrupament. Les forces són desiguals i les distàncies entre els grups comencen a fer-se notables.

Al Coll de Segalès hi ha una petita assemblea i allà es marca més encara la dispersió. Uns tenen clar que baixen directament a Vernet -i així ho fan-, ja que no es veuen amb cor d'arribar a Sant Martí del Canigó, on havíem de trobar-nos amb els de l'autocar del diumenge. Un bora colla encara no en tenim prou i ens atrevim a caminar quatre hores més per arribar al refugi de Marialles i abadia de Sant Martí del Canigó i Castell.

Al cap d'una estona, però, la situació ha canviat. Davant d'una embrancada massiva i a la vista d'un pas gairebé inaccessible, o si més no, dificultós, una petita colla decidim fer-nos enrere i seguir avall també camí de Ver-

net, d'on ens separen encara bastants quilòmetres. Mentre, però, uns quants que anaven al davant de tot havien aconseguit salvar el lloc dificultós i quedaren a l'alta banda de la fondalada i seguiren el camí separats de la resta. Els més agosarats i tossuts seguiren buscant i finalment trobaren el bon camí i iniciaren una dura i llarga caminada de pujada sota un sol fortíssim. Així que el nombrós grup quedà dividit entre els "jabatos" (35) per una banda, que són els que més camí van fer, els "mig jabatos" (10) que quedaren separats per la fondalada, els "dissidents" (7) per una altra banda, que són els que van optar per fer-se enrera un cop empresa l'embrancada, i els "invàlids" (17), els que ja del primer moment saberen reconèixer sàviament que ja n'hi havia hagut prou i havien tornat directament a Vernet. (Fem un incís per aclarir que aquests adjectius sortiren espontàniament de les nostres boques en el moment dels fets, tot fent broma).

La baixada era llarga i pesada i es feia sota un sol abrasador. Als darrers moments ens faltaven arbres per arrepenjar-nos-hi i sort en vam tenir d'un petit reguerot d'aigua on ens refrescàrem els peus, braços i cara. L'arribada a Vernet es féu escalonada-

Els 68 participants al GR que arribaren al cim (Foto: J. Blanes)

EL VILANOVA-CANIGÓ

JA ÈS HISTORIA (Ja era hora!)

ment. Dels "jabatos", uns van arribar tard però sencers, d'altres amb prou feines s'aguantaven i algú va arribar amb "jeep", era qüestió de caixa o faixa. L'entrada dels darrers fou apoteòsica, sota els aplaudiments i aclamacions dels que ja ens havíem recuperat dinant. Als darrers els servien una espècie de dinar-berejar, ja que l'acte, previst per a quarts de quatre, es convertí en més de les cinc de la tarda.

Finalment, però, tot s'havia fet i amb un èxit aclaparador. Tots havíem arribat a Vernet sans i estalvis i encara que cansats estàvem més que satisfets. Havia estat una ascensió entranyable, creiem que insuperable i irrepetible, si més no aquesta era l'opinió de la majoria. Havíem fet el cim!!! Ara ens venia el retorn a Vilanova i el descans estiuenc tan merescut.

Al cap de pocs dies recordaríem totes les facècies en un simpàtic i multitudinari sopar celebrat a La Cucanya, vora del mar que ens havia vist iniciar la primera etapa cap al Canigó. Durant l'acte es donaren a conèixer els treballs literàrio-pictòrics de la Mostra que s'havia convocat sota el lema: Vilanova-Canigó, substitutiu dels Jocs Florals queenguany no s'havien celebrat. Les intervencions foren aplaudides i s'ha promès lliurar-ne una fotocopia properament. També s'obsequià amb una samarreta blanca, amb un dibuix original del nostre company Josep M. Also, a tots els que havien participat en un mínim de deu sortides durant els tres cursos que havia durat la travessada. Tot anà força bé i ara només ens resta preparar-nos per a les properes sortides que la Comissió de Senders ha elaborat per al proper curs. Gràcies a tot hom pel seu esforç i participació. Visca el GR, visca la Talàia, visca el Canigó!

Blanca

Tot i que l'aigua passada no mou molí i que sempre val més mirar endavant que no pas endarrera, si més no per a no ensopegar, recordarem alguns moments d'aquesta empresa abans de tancar-la definitivament dins del bagul dels trastos vells.

Ja es perd en la boira del temps aquell calorós matí (20/7/87) que ens va veure sortir tot engrescats del poblat d'Adarró. Qui ens havia de dir que per arribar al Canigó hauríem de caminar 510 km? Quants dels marxadors hauriengirat cua si haguessin sabut que n'hi havia per 126 hores de camí? La veritat és que només 3 persones no van defallir i feren tot el recorregut a un ritme constant de 4 km/h. Aquell primer dia érem 153, però quants d'aquests arribaren al cim? Les dades són taxatives: només 43.

El primer any, fins arribar a Seva, n'érem molts, uns 142 per etapa; l'any següent el nombre minvà, solament uns 110 per etapa i a l'últim curs només restaren els escollits, 69 per etapa (per cert el mateix nombre que pujàrem al cim). Això no és casual; les dificultats, a mesura que ens apropàvem a la nostra fita, anaven augmentant: el primer curs les etapes tenien una llargada d'uns 15.6 km, després foren 16.8 km i finalment 18.7 km. També els desplaçaments amb els autocars es feien més llargs i complicats.

Algunes etapes foren un èxit de participació; tots recordareu la del Pantà de Sau - Rupit (20/11/88) amb 206 marxadors i 16 acompanyants; en canvi en d'altres, sobretot a les últimes, anàvem gairebé en família, a La Vajol - Els Banys d'Arles (27/5/90) n'érem només 52.

Al llarg de la travessa ens han acompanyat moltes persones, 471, algunes de forma esporàdica, d'altres han estat més perseverants; la majoria són de casa nostra, però també n'hi ha que venien de fora vila i fins i tot de terres estranyes.

Durant el recorregut hi ha gué de tot, etapes suaus, Collbató - Monestir de Montserrat (13/12/87) 6.1 km, i d'altres feixugues, que semblaven no acabar-se mai, Vilamaniscle - Cantallops (21/1/90) 32 km o l'última, Refugi de Cortalets - Canigó - Castell (8/7/90) 28 km.

Normalment, les divinitats de la natura han estat benèvols amb nosaltres, però a vegades s'han desfermat inclements; recordeu, si no, la calor de Sant Martí Sesserres - Terrades (7/5/89), la pluja de La Vajol - Els Banys d'Arles (27/5/90) o els vents de l'Empordà. Per sort ha estat en comptades ocasions.

D'altres divinitats menors, més aviat dimonis casolans, també han dit la seva en aquesta aventura. Encara no hem oblidat les trifulques amb els pagesos de la Garrotxa, els gossos enfurismats de Can Jaume, les intoxicacions de Terrades, les avaries sobtades dels mitjans de transport o les discussions acalorades, gairebé infantils, pels videos.

En aquest període s'han fet festes, sopars, celebracions i jocs florals que han posat de manifest aspectes no tan coneguts de nosaltres mateixos, cosa que sempre va bé.

També hem observat, al llarg de la travessa, un canvi significatiu en la vestimenta dels participants. Les entranyables xirruques s'han anat substituint, cada vegada més, per unes asèptiques sabatilles d'esport i últimament pel bory-tex; els xandalls estan a l'ordre del dia i les velles motxilles s'han vist arraconades per "sacs" de colors llampanants. Tot sigui per bo!

Bé amics, hem tancat un projecte, enterrem els records i comencem una nova era: aquest serà l'any del tast, després hi haurà el GR-92 i més enllà és possible que es proposi fer el Vilanova-Aneto (només per a iniciats!).

Agustí Poch

PROVATINA-90 (Grecia)

Grècia, país carregat d'història, turístic per excel·lència, de gent cordial i amable... No m'en cansaria mai. Vagis on vagis sempre hi ha coses per veure: Creta, Partenon, Meteora, Olimp, Cíclades...! Per més temps que hi estiguéssis sempre quedaria alguna cosa per veure.

Geològicament parlant, Grècia està bàsicament formada per dos massissos arcaics: el macedònic, compacte, i el de l'Egeida o illes Cíclades, fragmentat. Ambdós estan constituïts per gneis i roques cristal·lines.

Contra aquest potent nucli, s'estrellà, per allà l'època terciària, el plegament alpí i en resultà la Grècia que coneixem tots nosaltres.

Al nord-oest del país, la zona que ens interessa a nosaltres, es troben les serralades muntanyoses pertanyents al sistema dinàric: Epir, Pindos i la serralada del Peloponès. Diferents fases de plegaments s'hi han succeït des del cretaci fins a finals del terciari. Alguns d'ells han donat lloc a encavalcaments i fins i tot a mantells de corriments. En aquestes muntanyes s'ha desenvolupat un relleu de tipus càrstic caracteritzat per l'extensió de depressions tancades. I ara va i apareixem nosaltres: els espeleòlegs.

L'Avenc de la Provatina es troba situat a prop del poble de Papignon, a uns 30 km de Iannina, a la província d'Epirus, i força a prop de la frontera albanesa. Aquest abisme ja era conegut pels pastors d'aquell indret des de fa molt de temps, però, a pesar de tot, no fou fins el

1966 que els espeleòlegs de la Cambridge University Caving Club en feren una primera prospecció. En Jim Eyre baixà aquella vegada uns 150 m, però no arribà fins al relleu de neu. El 1967 repetí l'exploració i aquest cop sí que arribà fins al replà. De totes formes, no fou fins l'any següent, el 1968, que uns espeleòlegs de l'exèrcit anglès, de la Royal Army Medical Corps, i amb l'ajuda d'un torn, varen aconseguir la cota de -405 m després de superar un segon pou de -214 m aeri.

Foren necessaris, doncs, tres anys per realitzar el primer descens de la 3a vertical del món. I és que les grans verticals són una part molt especial de l'espeleologia i la més estrictament esportiva, on més que mai la tècnica, el material i l'experiència s'uneixen amb l'única finalitat de vèncer l'abisme.

Fou necessari que passessin vuit anys abans que no es fes un nou intent. Aquest cop foren uns francesos, P. Sombadier i F. Poggia, que, a més, ho intentarien

La impressionant entrada de la Provatina (Foto: J. Aguadé)

per primera vegada en aquells temps, amb la nova tècnica de corda única.

A partir de llavors, a la Provatina hi han anat diverses expedicions: francesos, polonesos, txecoslovacs, italians, americans. Fins ara, l'única expedició estatal fou l'any 1982 per part dels companys del centre excursionista de Montserrat. Nosaltres seríem, doncs, la segona expedició catalana i estatal que ho ha intentat.

Teníem totes les il·lusions posades en la Provatina i ens havíem preparat a consciència durant quasi bé un any. Així que el dia 21 d'agost, al migdia, arribem al poble de Papignon. El viatge amb cotxe havia estat molt pesat. Mases quilòmetres, el cul quadrat i el cap com un bombo, però quan vam divisar l'important massís se'ns passaren tots els mals. Va ésser com si de cop se'ns haguessin carregat les bateries. Un monstre que s'aixecava quasi bé amenaçant amb parets de 400 m i retallat, a dreta i esquerra, per gorges talment impenetrables.

Un cop al poble, deixem els cotxes i donem una ullada. Ràpidament trobem el rètol de "Provatina Cave 4 h". Ens mirem el massís i tots a l'hora diem: "Serà sense motxilles, oi?"

Anem al bar, on dinem, i comencem a fer preguntes. El nostre principal objectiu: Les mules!

Havíem arribat amb un dia de retard sobre l'horari previst i s'havia de recuperar, ja que el dilluns següent jo havia de tornar cap a Vilanova.

Comencem les recerques, preguntes, caminades amunt i avall, telefonades... No enteníem res. Poc a poc es va anar apoderant de nosaltres l'estranya sensació que molt amablement ens estaven fotent el pèl. Això no era lògic. Després de gairebé quatre hores no havíem tret res en clar i el poble té uns 100 habitants. No podia ser. Per fi, just a l'hora de sopar, vàrem aconseguir els noms de dues persones que lloga-

ven les mules: Aris i Nikos. Ens varen dir que els trobaríem a la plaça del poble. Sense perdre més temps hi anem i ens presentem a aquests senyors. Vàrem estar discutint quasi bé una hora i solament vàrem aconseguir que el dia següent ens diria si ens pujava amb les mules, però sense fixar data, ni cap tipus de compromís.

Ens vàrem mosquejar molt i, tot sopant, prenguérem la decisió que, si al migdia no en trèiem l'aigua clara, hauríem de pujar a peu per la tarda, ja que si no corríem el risc de no tenir temps de fer ni un sol atac.

Dia 22. Ens aixequem pensant amb les mules. Després d'esmorzar, anem a la plaça del poble i comencem a preparar tot el material; s'ha de donar l'últim repàs a tot: cordes, mosquetons, carburs, càmeres, vídeos; tot ha de ser a punt i preparat.

Després de dues hores llargues, ens queden dotze paquets entre motxilles i farcells. Men-

tre ens ho mirem, arriba l'hora de parlar amb el Sr. Aris. Ell havia arribat a la plaça i no ens havia dit res. Ens hi acostem i li preguntem pels muls. Després de muntar-nos un número ens diu a través d'una tercera persona, que dintre de deu minuts els tindríem.

No ens ho crèiem. Tal com havia anat la cosa no podia acabar tan fàcilment. I així va ser, les mules no van aparèixer mai.

Desil·lusionats, vam dinar i reestructurar totes les motxilles per pujar a peu. Sobraven la meitat dels farcells i, sobre tot, de pes. Així ens quedem amb 400 m de corda, un sol fogonet, el menjar just per 24 hores, el carbur just, el material personal i sense tenda ni roba de recanvi. No hi havia més remei. S'havia de fer i sabíem que podíem, feia bon temps i malgrat tot teníem la moral alta.

Plateau d'Astraka, on es troba la base de la Provatina, a 1850 m (Foto: J. Aguadé)

Base plena de gel del primer pou a la cota -170 m (Foto: J. Aguadé)

Per fi ens carreguem les motxilles i surt el primer contratemps: 40 kg de motxilla són massa kilos per molt fort que estigués i comença la llarga marxa d'aproximació. Ens esperaven sis hores de caminar i 1000 m de desnivell. L'aproximació ràpidament es convertí en un martiri. Vàrem passar la tercera i última font. Havíem fet la meitat del camí, però ara començarien les fortes rampes que ens durien als 2000 m d'alçada. Jo preferia no pensar-hi. Quan portàvem cinc hores van començar a aparèixer els primers engarrotaments de cames que ja no ens deixarien fins a dalt de tot. Aquesta última part va ser la pitjor, ja no sabíem si caminàvem o ens arrossegàvem. Cada 50 m ens vèiem obligats a parar per fer massatges a les cames. Finalment, fosc i negre, arribem a una esplanada que havia trobat el Carles quan s'havia avançat a les últimes rampes.

Muntem el bivac, sopem i ens disposem a dormir sota un preciós

cel estrellat. Davant nostre tot el camí recorregut. Llums disperses ens marcaven la situació dels diferents poblets i al fons tota la serralada albanesa. Davant d'aquella vista el cansament disminuïa.

Una hora que per nosaltres serà inoblidable: les 12 de la nit. Comença a ploure, fa vent i la temperatura ha baixat massa per al nostre gust. Com podem ens tapem amb les mantes tèrmiques i esperem que no passi el que ens imaginem. A vegades fa pena encertar el que passarà. Fins a les sis del matí no va parar de ploure. Portàvem sis hores mullant-nos i tremolant de fred. Amb els dits arrugats, i no era l'únic, ens aixequem i ens posem les granes impermeables més que res per evitar que el vent glaçat ens martiritzés més del que ja havia fet.

Després de saltar i caminar una estona per a entrar en calor, trobem la Provatina que, com ens imaginàvem, estava a deu minuts

del bivac. Anem a buscar tot el material i ens disposem a esmorzar unes sopes calentes per intentar refer-se de la nit que havíem passat, ja que la caminada no ho havia aconseguit. Mentre la sopa s'escalfa, comentem la grandiositat de la boca i ara comencem a preguntar què farem, ja que la cosa estava fotuda. El temps seguia en contra nostre, estàvem gairebé esgotats i no podíem pretendre baixar amb aquestes condicions. Per altra banda no ens podíem quedar allà, la roba mullada, els sacs de dormir mullats, el burí mullat i, si bé havia parat de ploure, la tempesta seguia a sobre nostre i les boires eren realment impressionants.

En Carlos diu taxativament: -Jo m'entorno cap al poble, no aguanto més!

Ens el mirem i realment era un número, encongít, tremolant de fred, una cara que era més una creu i les dents com castanyoles.

Si el Carlos baixava sol cap al poble, el Xavi i jo podríem intentar com a mínim fer la primera part del pou i no marxar amb les mans buides. La idea no ens agradava gens a cap de nosaltres, però si havíem de ser realistes era l'única alternativa possible en aquella situació.

Sobre les nou del matí comencem a cosir el passamà. Els nostres moviments eren feixucs i cossos. Els nostres cossos estaven engarrotats; si volíem realment fer un atac al pou, ens havíem d'espavilar perquè d'aquesta manera només aconseguiríem prendre mal.

Colloco les tres primeres plaquetes del passamà, però no trobo la continuació. En Xavi em diu que surti que ho intentarà ell. Es penja i aconsegueix col·locar una quarta plaqueta, però no ho té gens clar. Llavors li proposo que surti per descansar una mica perquè realment la cosa no rutlla. Així ho fem. Ara em toca a mi, trobo l'últim toc, poso la plaqueta i començo la gran davallada, 170 m totalment aeris, sense tocar paret ni poder descansar, de ràpel. Es fa llarg, pe-

sat, inacabable, i per postres la corda comença a donar tómb cada vegada més ràpid, massa ràpid, m'agafa complexe d'aspa d'helicòpter. Solament una solució, obrir al màxim el ràpel i no parar fins a baix. Era com fer punting però sense pont.

Per fi toco el gel del replà. No puc posar-me dret, tot es belluga, patino i, assegurat a la corda, baixo per una esquadra que separa el gel de la paret del pou. Hi havia dos metres de gel. Un cop a la part superior de la sala, i ja sense cap perill, dono el lliure perquè baixi en Xavi i em poso a admirar la grandiositat de la cavitat. Em sentia realment insignificant.

Enmig d'aquests pensaments, sento que em criden. És en Xavi, una miniaturitzada figura al contrallum, a dalt de tot. Torna a tenir problemes i després de més d'un quart d'hora d'intentar-ho decideix retirar-se definitivament. No podia.

Em toca pujar. Colloco l'erga i comprovo les mides de la baga de pit. Poso la càmera de forma que no em molesti. Trec el xiclet de la corda i dono una última mirada a la foscor de la continuïtat del pou. Una mirada de ràbia. No puc estar-me'n de renegar. Comença la llarga pujada, lenta, pesada, asfixiant. Al cap d'una bona estona, en Xavi em crida i em pregunta on estic:

-A la meitat del pou!

Em dóna ànims, sap perfectament que en condicions normals ja seria fora. Per fi, després d'una inacabable hora, arribo al passamà de sortida i crido al Xavi. Bé ràpidament i m'ajuda a treure'm els trastos, jo sol no puc, estic massa cansat.

Mentre descanso, en Xavi descús el passamà i munta unes politges per recuperar la corda.

Aquí s'acaben definitivament totes les nostres il·lusions i qua

si un any de treballs i preparatius. Però no hi podem pensar, s'han de fer les motxilles; el mal temps segueix amenaçant i hem de baixar cap a Papignon. Ens hem d'espavilar. Abandonarem tot el menjar i l'isostor i ens anem amb l'aigua justa per arribar a la tercera font.

Les cames no responen i anem ensopegant més del que ens agradaria. Són necessàries cinc llargues hores per retornar al poble, on ens retrobem amb el Carlos que encara fa cara d'estar cansat. Comentem tot el que havia passat i fem una última mirada a l'imponent massís.

Ens sentim desillusionats, però sabem que hem fet allò que calia, ja que no podíem apurar més. La Provatina sempre estarà allà i nosaltres sempre hi podem tornar. Una retirada a temps et dóna una segona oportunitat.

Josep Aguadé

Xurreria
Trifón ★
VILANOVA I LA GELTRU

EL GRUP DE MOUNTAIN-BIKE JA FUNCIONA

Tot just iniciàvem el grup de Mountain Bike de la Talaia, començaven les vacances d'estiu i quedàvem tallats, però un petit grup ja format seguirem sortint durant aquestes vacances practicant l'esport que més ens agrada: la bicicleta i la muntanya.

En un ambient aventurer, ens endinsàvem en boscos desconeguts i intentàvem descobrir camins que ens portaven a través dels turons de la rodalia. I amb l'intent de portar l'aventura al màxim, després d'algunes temptatives fallides per la climatologia o mals menors, el divendres dia 31 d'agost, a les nou del vespre, tres nois joves, l'Ivan, l'Issac i jo sortírem de Vilanova en la primera sortida nocturna, encara no considerada oficial. Les bicicletes les portàvem ben equipades amb llum, un llum amb dinamo i un altre o més amb bateries elèctriques. També ens portàvem sopar, eines i beguda. L'aventura prometia i no es féu esperar.

Per la carretera vella que va a Sant Pere de Ribes, arribàrem al Casino i agafàrem un camí de carro que surt del darrer. Seguint des d'allí el circuit que un dia els de La Unió marcaren per a una trobada de Mountain Bike, arribàrem a Ribes, passant pel Fondo de les Esplugues, gran rasa formada per l'erosió de la riera i que en dimensions reduïdes ens recorda el Gran Cañón del Colorado. Al seu fons, per on passa la ruta, fem una parada, apaguem els llums, el món s'enfosqueix al voltant nostre, però en breus moments ens adaptem, els arbres marquen les seves ombres a la nit, els estels... no hi són, hi ha núvols, només la lluna es deixa veure algun instant.

La primera sortida pel massís del Garraf (Foto: Andreu Ferrer)

Arribats a Ribes, agafem la pista que segueix la riera de Jafré, la seguim sense dificultats, la il·luminació funciona, però des cobrim deficiències en il·luminar els dos costats; els llums enfocuen a prop i lluny, però no els laterals, i en el moment de seguir un retomb a una velocitat un pèl elevada, no sabem ben bé on posarem els peus (o millor la roda). Arribem bé fins a la Cova Negra, on sopem, i després de fer una petita visita nocturna a la cova -de fet aquí dins no hi ha diferència-, tornem a pujar a les bicicletes. De cop ens adonem que aquestes es queixen, el terra és moll, enfangat, les rodes han arrossegat fins als tirants de la bicicleta, on hi ha els frens, grans quantitats de fang que frena la roda. Amb bastons i les mans traïem el que podem, però no ha estat res, deu metres més endavant un immens toll d'aigua omple la riera, dreta i esquerra són impracticables. Intentem de passar amb un peu, el dret, al pedal i l'altre a la vessant de la muntanya, així jo aconsegueixo

avançar una mica mentre l'Ivan i l'Issac s'ho miren. L'aigua arriba a tapar per complet els eixos de les rodes i el dels pedals i a cada pedalada el meu peu dret queda submergit en l'aigua enfangada. No es pot seguir, la vessant dreta segueix amb un toll de fang que patina com el gel i a més t'hi enfonses. El pitjor és recular, en donar el tomb els dos peus es posen en remull i la bicicleta també, quasi per complet. Hem de tornar enrere.

La cara que fa la gent de Sant Pere en veure'ns passar amb les bicicletes plenes de fang, amb els artefactes d'il·luminació i la nostra pinta, bruts, amb casc i frontal ens divertiran la resta de la nit. La satisfacció de l'aventura i la manera de passar-nos-ho bé ens ho faran repetir.

Apunta't-hi si t'hi atreveixes !

Andreu Ferrer

LA TRAVESSADA INTEGRAL DE MONTSERRAT

De Montserrat estant feia dies que l'havíem anunciat. La travessada integral de la Serra és una excursió que s'allunya dels convencionalismes clàssics i que per tant mereix certa atenció. Assabentats d'això, vingueren expressament de Vilanova els amics Joan i l'Isabel i llur fill Oriol. Una cella espaiosa i plena de llits facilita el convit als amics que hi estan interessats, malgrat l'antiguitat de l'edificació i la precarietat de les instal·lacions que perduren; així doncs, no és d'estranyar que hi trobem dos escorpins negres (*Euscorpius flavicaudis*), que solen trobar-se en parets velles i també dins de les cases, com ha estat el nostre cas, per bé que, contra allò que el seu aspecte podria fer pensar, és inofensiu per a l'home.

No és, però, d'aquest anecdota-ri que vull referir-me, sinó de

l'excursió programada. Fa dos anys l'havíem feta en sentit invers, amb un caire més aventuresc ja que aleshores es tractava d'un camí mai transitat per cap de nosaltres. De manera que el millor criteri ens menà a una davallada molt per sota del Montgrós i els Plecs del Llibre. Ara ens proposem sortir del Monestir i acabar a Can Maçana, amb la diferència de passar pel cim del Montgrós i la tranquil·litat que dóna disposar del bon guiatge de l'amic Moisès.

El massís de Montserrat és únic i, com a tal, mereix un coneixement de les clàusules i restriccions que regeixen la seva peculiar orografia. Un mapa cartogràfic és una valuosa ajuda, però no pas suficient, i el que així ho cregui corre el greu risc de perdre's. Per a realitzar una llarga caminada que s'allunyi de

les regions més conegudes de Tebes i de Tebaida, cal anar acompanyat d'algú que s'ho conegui bé. Quanta gent s'ha perdut volent fer el valent ...!

El dia 23, a les set del matí, la plaça Abat Oliba és buida. Buida? No del tot. De cop i volta hom percep un lleuger brunzit provenient d'una petita màquina que un empleat muntat al damunt fa maniobrar per escombrar mecànicament la plaça. Montserrat desperta! D'un portal i d'un altre surten marxadors que acaben de posar-se bé els atuells que són propis de l'excursionista, com la motxilla, la cantimplora, la màquina de fotografiar... La seva procedència és molt diversa, però ara, tots tretze s'han reunit al voltant d'un mateix objectiu. Hi ha, però, cares noves: acaba d'arribar el germà de la Isabel, en Toni Ortiz i els seus fills Laura i Alex, que, encuriósits per l'abast de l'excursió, s'han decidit a darrera hora.

No cal entrar en detalls de la primera part de l'itinerari; esmentar només el bell espectacle en veure el sol ixent per l'esquenall de Sant Llorenç del Munt. Hem escollit donar el volt per Sant Miquel en lloc d'afrontar totes les escales del torrent de Santa Maria. Al pla de les Taràntules tampoc no hi ha ningú; el primer viatge del funicular no es farà fins a les deu, una hora massa tardana, creu l'excursionista... De com va pujar un 600 fins aquí dalt és encara avui motiu de conversa obligada.

Sempre és agradable seguir el camí fins a l'ermita de Sant Jeroni, i més encara en aquesta hora primera quan el sol comença

Regió dels Ecos. Montserrat. (Foto: Toni Sagarra)

a bategar sobre les prominències més altívoles. Deixem l'ermita i deixem també el camí que mena al cim més alt, per agafar un corriol a l'esquerra que davalla fins al Camell de Sant Jeroni. La vegetació hi és espessa sobre un llit de fullaraca que els viants remouen gairebé sense adonar-se'n. En arribar-hi esmorzem. Des d'aquí copsem per primer cop la grandesa de la Canal de Migdia que desgrana sota la majestuositat de les Talaies. Davant per davant, el Montgrós, proper en la distància i llunyà en el trajecte que cal fer per arribar-hi. És en aquest lloc on he sentit millor la repetició de l'eco, per la claretat i pel llarg interval d'espera, fet, aquest, que llevà a algú a la desconfiança prematura i a la conseqüent perplexitat posterior.

A partir d'ara els pendents són més pronunciats; tan bon punt ens despengem per un escarpat on es fa imprescindible la utilització de totes les extremitats com ens veiem immersos en una aferrissada grimpada. Són canvis de curt abast en un traçat canviant. Passem a prop del Gegant Encantat, per bé que ni ens n'adonem en restar sota l'arboleda; en aquest marc, els teixos hi tenen bona participació.

Quan la senda davalla amb més decisió, acreditem que estem apropant-nos al llit de la canal de Migdia. Ens trobem a sota mateix de les Talaies, que a voltes entrelluquem enmig de la cobertura vegetal. Hi arribem. Quina sensació més agradable trobar-se dins aquesta avinguda selvàtica, ampla, feréstega, capaç d'existir, fosca en la penombra i alhora encesa de verd! Un plaer, aquest, difícil de descriure i que el vianant més valora quan pensa com el foc també s'ho hauria pogut endur...

La Canal de Migdia parteix la serra en dues parts, que s'evidencien des de gairebé tot Catalunya. Ara hi davallem a poc a poc durant una estona fins que un petit rètol de fusta ens indica quin direcció cal agafar per anar cap al Montgrós. Pel fons del

torrent faríem cap a l'Agulla Ajaguda, el Joc de l'Oca i, a la fi, a la masia de Can Jorba. I el vianant pensa: quins topònims més adients ha trobat el pretèrit observador!

Remuntem per l'altre vessant i ens trobem tot seguit amb la font de la Cadireta. Cal aixecar la tapa de la cisterna que recull l'aigua de pluja i comprovar-ne el nivell. La Isabel no desaprofita l'ocasió i s'hi sadolla. Avancem cap a migjorn flanquejant a considerable altura el torrent de Migdia, primer dins d'un alzinar, després pujant per un impressionant trau de roques que gairebé es besen. Al marxador li sorprenden aquests passos naturals admirablement obrats en la roca i impensables d'endevinar a certa distància. En sortir, ens situem sobre el replà de la mateixa roca, que ens proporciona una visió meravellosa sobre els espadats de Sant Jeroni, les Talaies i l'esponerós torrent.

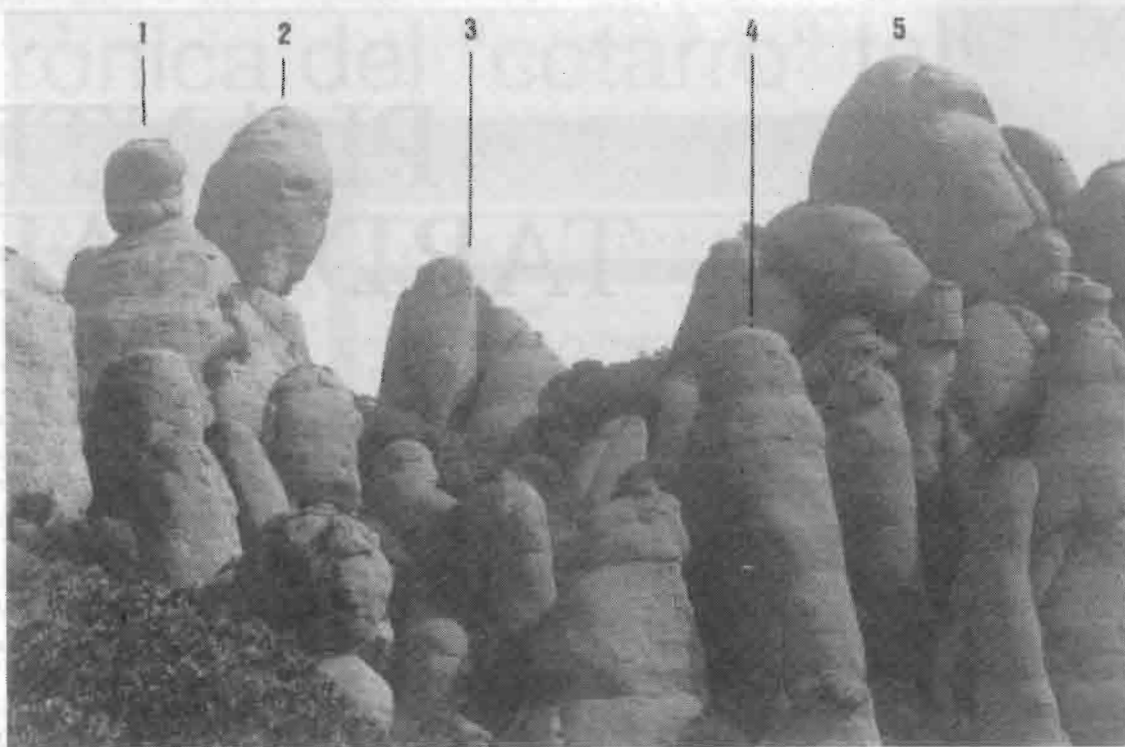
La pujada persisteix fins assolir el pla en un contrafort meridional de la Salamandra. Encara s'accentua més el desnivell en enfilat el darrer tram fins al Montgrós. Ara per bosc, ara per roca pelada, l'ascensió és igualment forta. Gotes de suor amaren galtes i clatell del vianant que no defalleix fins aconseguir el collet. Pocs metres més i arribem dalt d'aquesta espaiosa mola de conglomerat. D'aquí s'albira un vast panorama sobre tot el massís i sobre la plana veïna; un lloc ideal per a una lligó pràctica de geografia local si hom pretén identificar les roques més conegudes. La contemplació de la muntanya, feréstega i solitària des de temps remots, esdevé un marc molt apropiat per a les comunicacions de l'esperit, i el vianant se separa momentàniament del grup per dedicar una estona a la meditació. Els ermitans ja desestimarien aquest sector perquè es trobava massa allunyat del monestir. Avui tampoc no hem trobat cap contacte humà fora del grup; sembla com si els escaladors també s'haguessin declarat en vaga.

Prosseguim la caminada en direcció al coll de les Comes. Els alts i baixos se succeeixen; tan bon punt ens trobem baixant per un rost pendent arbori com en un clap de roca executant una grimpada. No ens hi avorrim pas, amb un itinerari tan variat. Crec que precisament és aquest l'al·licient principal de l'excursió i, malgrat la xafogor de l'estiu, Montserrat és sempre assequible a l'agost. I en dir això, sé que entro en contradicció amb molta gent convençuda que només el Pirineu serveix a l'estiu per fer una bona excursió... Més encara, al marxador li sap greu que molts companys seus ignorin Montserrat.

El Cilindre és una roca singular enmig d'un desordre de singularitats; canviant de faigó cada vegada que hom aixeca els ulls. De primer és ample i d'aspecte monolític, però des del collet és diabòlicament esprimatxat; diria, sostentat en equilibri, amb una aparença enigmàtica com una figura de l'illa de Pasqua. La propera contemplació obliga a una estona de repòs merescut, tot i que comença a escassejar l'aigua.

La cova-refugi de les Pruneres: un recinte poc separat del camí que també mereix l'atenció dels excursionistes. En altre temps era millor condicionat per les restes evidents que hi romanen encara. I és que els actes vandàlics arriben als més insospitats racons de la terra! Quan arribem al Coll de Porc ja s'ha fet hora de dinar. No cal córrer. És d'hora segons la previsió. Després d'un mos, qui més qui menys troba la posició d'ajoure's a terra per relaxar-se. Quan hom ho creu convenient, ens incorporem i seguim la marxa. La font de l'Esllavissada serveix el basiol, però en aquesta ocasió algú altre se'ns ha avançat i el trobem gairebé buit; només mitja dotzena de caps-grossos hi belluguen. El vianant s'hi conforma, malgrat que és la primera vegada que no l'abasteix.

El pas del Príncep. La vista s'obre a l'altre costat del contrafort per contemplar la regió

1. La Monja / 2. El lloro / 3. Contrafort de la Roca de l'Asiàtica
4. El Dit / 5. El Frare Gros (Fotos:Toni Sagarra)

dels Freres Encantats, noms d'agulla agosarats i alhora prou escassos com el Frare Gros, el Bacallà, el Melindro, la Nina, la Roca de la Grip, la Desconeguda, la Sense Nom...! Un altre contrafort i entrem en la regió pròpiament anomenada de les Agulles; la toponímia segueix igualment rica: la Saca Gran, el Senatxo, la Filigrana, les Bessones, la Bola de la Partió, el Setrill, l'Ou de Colom, la Boteruda del Gra, etc. són un petit exponent il·lustratiu d'on pot arribar el giny humà per donar nom a les roques.

A les envistes del refugi Vicens Barbé, el vianant, que ara s'ha quedat un xic endarrerit, troba la cendra viva d'un foc encès al mig del camí. Hi vessa la poquíssima aigua que guarda en la cantimplora mentre pensa en el darrer glop que ja no podrà fer. Qualsevol comentari més extens al respecte és ja gratuït...

El Refugi. I el que són les coses! Per primer cop de les moltes vegades que l'he visitat raja l'aixeta que hi ha situada en la part inferior de l'edificació. Ens hi sadollem tots i encara en fem una reserva, ja que l'aigua és fresca i bona. Es manifesta més alegria en els rostres.

El pas de la Portella ja no ofereix cap dificultat als marxadors, que han hagut de superar obstacles de major envergadura. Ara el paisatge és diferent a conseqüència de l'incendi. Es percep un suau i gradual canvi de llum i de sensibilitat. Ens acostem al final i aquesta nova situació relega el caminant davant la imptència de poder millorar el paisatge alhora que el desperta d'un somni fet realitat i l'apropa a la irreal quotidianitat. Ara es fa patent l'escalfor del sol de mitja tarda i l'aire que s'aixeca no és suficient per acaronar les galtes de l'acalorat marxador.

En trobar-nos al coll de Guiróló, fem el darrer esguard a la muralla pètria que tanca el clos del recinte. L'excursionista encara té temps de dedicar una mirada al simpàtic sortint de la Cadireta i el triangular forat de la Roca Foradada, i pensa que potser convindria dedicar-hi una sortida l'any vinent.

No hi ha cap obstacle que ens privi d'anar veient la carretera; més enllà, enmig de la decrepitud, les edificacions pròpies d'un polvorí. Quan arribem a Can Maçana no cal esperar-nos gaire; observem l'escut de la façana prin-

cipal de la masia i la torre de la cantonada, farcida d'espitlles per vetllar l'estratègic pas en una altra època. No ens sobra temps, ja que arriben els vehicles dels familiars i amics que ens han de retornar al monestir. L'Escolà ens ha portat una garrafa d'aigua que, tal com han anat les coses, serveix més per remullar-nos que no pas per apaivagar la set. L'excursió és acabada; ara queda el record per a tots els integrants d'aquest grup: en Moisés i en Canals (Martorell), en Villar (Badalona), en Jalil Jalali i en Toni Ortiz i els seus fills Laura i Alex (Barcelona), companys que segurament no tornaran a veure fins a l'any vinent i a qui dedico aquest article com a record perenne de l'excursió. I, ja de la casa, en Joan Serra i la Isabel Ortiz amb llur fill Oriol, l'Eliseu Oltra i la seva filla Neus, i qui signa aquest article.

Antoni Sagarra i Mas

agost del 1990

PLANTES TARDORALS

Quan anem d'excursió en època primaveral i estiuenca, quedem admirats de la quantitat de plantes que ens criden l'atenció per la seva vistositat, però en les sortides de tardor, aquesta visió de colors i olors resta molt disminuïda. Això no vol dir que durant aquest període no gaudim d'unes quantes espècies que ens acompanyen en els nostres itineraris, quan donem un tomb per la rodalia de Vilanova.

Podem trobar l'arboç o cirerer de pastor (*Arbutus unedo*), que és un arbust que pot arribar a 10 m d'alçada, però de creixement molt lent. La capçada és verda durant tot l'any i ens criden l'atenció les seves flors blanques en forma de gerra, que apareixen d'octubre a gener, i es disposen en raïms penjants al capdamunt de les branques. També a la tardor, trobem uns fruits que provenen de la florida de l'any anterior, característics, anomenats popularment cireres de pastor o cireres d'arboç, que tenen la superfície granelluda i són de color vermell quan són madures. Són comestibles. Aquests fruits es consideren diurètics, solen menjar-se frescos o serveixen per preparar confitures i melmelades. Les abelles recullen de les seves flors un nèctar de qualitat. Viu a tot el nostre territori.

També una altra espècie abundant és l'aríjtjol (*Smilax aspera*). És una liana espinosa que s'enrosca a les altres plantes mitjançant uns filaments anomenats cirrells. Les fulles són persistents i espinoses en forma de cor. Les flors, de color blanc, es troben agrupades en umbelles

i tenen una olor agradable. Floreix durant els mesos de setembre i octubre. Els seus fruits són baies vermelles. La indústria de l'alimentació els utilitza en begudes ensucrades i sucres refrescants.

bruc d'hivern
Erica multiflora

romaní
Rosmarinus officinalis

En aquesta època observem també la gatosa (*Ulex parviflorus*), arbust de color verd, fortament espinós. Les flors són d'un bonic groc llimona i es troben molt abundants en la planta durant la seva florida que dura des de la tardor fins a la primavera. Sol confondre's amb l'argelaga (*Genista scorpius*), que floreix de febrer a juliol. Viu a la terra baixa.

Igualment veiem a la tardor el bruc d'hivern (*Erica multiflora*). És un arbust que floreix d'agost a desembre. Les fulles són lluent i estretes, cauen quan es premsa la planta. Les flors són rosades i es caracteritzen perquè els estams sobresurten de la corolla. La trobem a la terra baixa de tot el territori en terreny calcari.

I, finalment, parlarem d'una planta coneguda de tots i que floreix tot l'any. Es tracta del romaní (*Rosmarinus officinalis*), arbust no gaire alt, verd durant tot l'any, amb fulles densament peludes a la cara inferior. Les flors, blaves, tacades de blanc, coincideixen amb les flors grogues de la gatosa i rosades del bruc d'hivern, visió que no té res a envejar al paisatge primaveral. És una planta molt abundant al nostre territori. Les abelles elaboren una excel·lent mel anomenada mel de romaní. És una espècie indispensable en la cuina per activar la digestió. S'utilitza l'oli essencial en pomades contra els dolors reumàtics i com a tònic nerviós.

Ma Carme Barceló

Crònica del "cotarro" talaienc

POC TEMARI PEL "COTARRO" TALAIENC

Sembla que, amb l'arribada de la calor, les activitats es relaxin i la vida social de la nostra entitat estigui esperant les vacances.

La veritat és que l'ambient de finals de juny i juliol era centrat en el tema d'assolir el Canigó per part dels "GR-istes" i en les inscripcions del Campament d'Estiu a Ransol i els altres temes van quedar una mica al marge. Evidentment, per l'agost, amb el local tancat i tothom de vacances, no s'ha produït cap novetat. Veurem si aquest setembre tornem amb l'empenta que dúiem uns mesos enrere.

DOS TEMES QUE S'HAN DE REVIFAR

Hi ha una comissió, depenent de la Secció de Cultura, que, tot i que ja s'ha reunit, encara no ha concretat res, i és la que s'ha de cuidar de redactar els itineraris propers a Vilanova per després editar-ne unes fitxes-guida. Suposem que passat el parèntesi vacacional, la qüestió tornarà a rutllar.

Altrament el Grup de Marxes, depenent directament de la Junta Directiva -i suposem que pel mateix motiu- tampoc "marxa". Cal pensar que tenen pendent l'organització de la Marxa de Regularitat de Catalunya de l'any 1992 i la Marxa Social i Intersocial per Descripció, i sembla ser que també són els encarregats d'organitzar la Caminada Popular. Caldrà que s'espavilin, puix el temps es tira al damunt; però també cal que tothom que estigui interessat en ambdós temes, vingui al local i es posi d'acord amb els membres de les esmentades comissions.

Tornem a la feina, que això de les vacances no ha estat res!

CARNET DE CÀMPING

Per acord de Junta, l'entitat s'ha adherit a la Federació Espanyola de Càmping i Caravaning -ja fa anys hi havíem estat afiliats-, i per aquesta qüestió caldrà que els socis interessats en l'obtenció del Carnet de Càmping facin arribar el seu nom a Secretaria per al tràmit d'aquest Carnet.

Sembla que, inicialment, s'obté una preferència en diversos càmpings d'Europa, així com uns descomptes molt interessants. Ens agradaria molt que els qui habitualment aneu amb la roulotte o la tenda, us apleguéssiu en un Grup de Càmping.

Per què no ho proveu?

ELS DIVENDRES, AUDIOVISUALS

Per enèsima vegada, el 6 de juliol es va haver d'ajornar la projecció de l'Expedició Patagònia 89. Creiem que durant el proper hivern us la podrem oferir...!

Per altra banda, i com a darrer acte abans de les vacances, tingué lloc una interessant projecció a càrrec del Sr. Pere Rossell, que ens oferí, sota el títol de "Viatge a Bangkok", una col·lecció de transparències de Tailàndia que ens descobrí alguns dels costums i de les característiques d'aquell interessant país.

Per iniciar la nova temporada de projeccions, a l'hora d'imprimir aquest Butlletí hi ha previst un cicle dedicat al "Catarisme a Occitània", que serà presentat pel nostre president Salvador Butí. Esperem que aquests actes gaudeixin de la mateixa atenció que la que han merescut fins ara.

ELS DEL G.E.T.A LA RECERCA DE 2 ARMARIS PER MATERIAL

Els nostres espeleòlegs, que comparteixen el local de la Secció amb els d'Esquí, volen disposar de dos armaris, si pot ser metàl·lics, iguals o molt semblants, amb pany i clau, per poder guardar-hi les cordes i altres materials d'espeleo. Si algú té l'oportunitat de desprendre's d'aquests armaris, o bé sap qui ens en pot donar raó per adquirir-los a un preu mòdic, agrairíem que ho comunicés a la Junta Directiva.

ÒBIT

El passat 19 d'agost va morir en Joan Sivill i Mateu, pare del nostre bon amic i Tresorer de l'Entitat, Joan Sivill. No cal dir que tota la junta directiva es fa solidària del dolor per tan sensible pèrdua. Recordem com els darrers mesos, el Joan anava a vetllar la malaltia del seu pare a l'Hospital, després d'enllestir els assumptes de la Talaia. La nostra més sincera condolència a tots els familiars.

LA TALAIA VA CREIXENT

Perquè no ens poguem dir que tot són notícies tristes, us en direm una de molt joiosa, i que pot ser la majoria ja sabreu. I és que a casa del nostre president Butí i Sots-Presidenta M. Carme Barceló els ha nascut un "bordergassot", segon fill del matrimoni, a qui han posat el nom de Guillellem. Serà pensant ja que algun dia podrà "conquerir" la "cobejada" presidència de la Talaia...? Encara que sigui en retard els fem arribar la més sentida enhorabona!

Crònica del "cotarro" talaienc

I TORNEM-HI AMB EL LOCAL SOCIAL

Butlletí darrere Butlletí, us venim parlant de les vicissituds del nostre local. Us informàvem que la propietat del local, el Patronat de l'Hospital de Sant Antoni, va fer una inspecció tècnica del depriment estat del local i que posteriorment, i a instància de la propietat, tècnics de l'Ajuntament feren una inspecció, puix pel que sembla la petició era de declarar l'edifici en estat ruïnós.

Es veu, però, que els tècnics de l'Ajuntament opinen que no n'hi ha per a tant i que el que caldria seria una bona reparació. També sembla que el Patronat no té disponibilitats econòmiques, i que en tot cas, les poques que té les ha de dedicar al funcionament de l'Hospital i no pas a fer obres del seu llegat patrimonial. Tot i que com a llogaters això representa una contradicció, hem d'utilitzar la via del diàleg.

A petició de l'Ajuntament i a través del seu regidor d'Obres, Sr. Martin Toribio, el nostre President mantingué una reunió en què la conclusió principal és que s'havia de pactar una solució amical entre les institucions implicades: l'Ajuntament, l'Hospital i la Talaia. L'Ajuntament enviarà un tècnic, passades les vacances, per avaluar els treballs de reparació indispensables, i posteriorment discutir com es realitzen. Així i tot, la nostra entitat també encarregarà un estudi de reparació i possible enderroc i nova edificació de la part de darrere del pati, que és la zona més perillosa.

Tot és qüestió de saber el feix de bitllets que pot costar tot plegat. Esperem que cap a finals d'any poguem informar-vos-en de forma definitiva.

CRISTÒFOL O CRISTÒFOR?

Temps enrere, i des d'aquestes mateixes pàgines, criticàvem el "Diari" perquè no s'aclaria en posar Cristòfol o Cristòfor, i fins i tot asseguràvem que a Vila nova, aprovat fins pel Consistori de forma definitiva, el nom correcte era Cristòfol, amb l final. Doncs bé, Amics de la Sardana, més papistes que el papa, sembla que no se n'han assabentat encara i al programa d'actes del patró dels automobilistes, van i li claven Cristòfor.

No gaire, no! Vejam si ens posem d'acord d'una vegada!

G.E.T. - CURSET DE MONITORS

Dos membres del Grup Espeleològic han realitzat un Curset d'Iniciadors a l'Espeleologia que ha durat més de cinc setmanes i que ha estat organitzat per l'Escola Catalana d'Espeleologia. D'aquesta forma, per realitzar els curssets locals no caldrà dependre de monitors de l'exterior. Això va bé. Anem progressant!

NIT DE LA SARDANA I FESTA DE SANT CRISTÒFOL

Els Amics de la Sardana van celebrar el 7 de juliol, la Nit de la Sardana, amb les Cobles Mediterrània i Sant Jordi. Aquest any tingué lloc a la Rambla Principal que estrenava paviment i que reuní una bona colla d'afezionats a la nostra dansa. A més de l'empostissat, l'Ajuntament col·locà tapes provisionals als forats on havien d'anar els nous fanals, evitant possibles accidents per la concentració de públic.

El 10 de juliol també tingué lloc a l'Ermita de Sant Cristòfol, l'audició de Sardanes amb motiu del patró dels automobilistes, que, com sempre, comptà amb l'organització d'Amics de la Sardana. L'audició, amenitzada per la Cobla Neàpolis, fou ballada dins els Jardins de la Residència "Molí de Mar", que ofereixen una superfície millor que l'esplanada davant l'ermita. Hi hagueren molts més assistents que en altres anys.

Sardanes a Sant Cristòfol (Foto: Rosa Farriol)

Crònica del "cotarro" talaienc

SOBTADA MALALTIA

En aquesta edició del Butlletí, hi trobareu a faltar algun dels articles que habitualment ens oferia un dels nostres més constants col·laboradors, l'amic Josep Voltà. Una ràpida malaltia ens el deixà mig paralytitzat el passat mes de juliol, i tot i la gravetat inicial, ha anat evolucionant favorablement després d'una llarga temporada a l'Hospital. Sabem que la recuperació és lenta, però també coneixem l'optimisme i la tenacitat d'en Voltà, la qual cosa l'ha fet tornar a caminar.

No perdem l'esperança de tornar-lo a veure entre nosaltres trescant per les carenes del GR. Que l'ànim no defalleixi!

RECORDANT UN AMIC

La coneguda revista de la FEEC "Vèrtex" publica en el seu número 134, corresponent al mes de juny, una columna signada per en Jaume Ramon i Morros, amic des de feia anys que havia estat d'en Joan Virella i Bloda, de qui recorda la valuosa tasca que havia portat a terme i el buit que ha deixat com a amic en particular i en general dins el món de l'excursionisme. També fa menció de la Caminada que es realitzà, en memòria seva, refent el camí de la Marxa estroncada per la seva mort repentina. Nosaltres també coneixem l'amistat que els unia i agraim a en Jaume Ramon el seu "In Memoriam".

Un dibuix d'en Josep Voltà: Santa Helena (Santa Creu de Roda) 22.10.89.

DONACIÓ DE LLIBRES

El nostre benvolgut amic i soci fundador, Sr. Ferran Àlvarez, ha fet donació a l'Entitat d'un magnífic lot de llibres antics, que passaran a disposició de la Biblioteca un cop siguin classificats. El Sr. Ferran Àlvarez, que ha estat membre de les primeres Juntetes Directives, és jubilat laboralment i ha traslladat la seva residència cap a terres de Ponent al costat de la seva família a Balaguer.

Des d'aquestes pàgines fem patent el nostre agraïment, alhora que invitem altres socis a fer quelcom semblant per a la nostra biblioteca.

CURSET D'INICIACIÓ A LA MUNTANYA

Continua el Curset d'Iniciació a la Muntanya, encara que interromput per les vacances. La darrera sortida fou una travessada, del 25 al 28 de juliol, des de Planoles cap al Refugi Sant Jordi, recorrent part de la Cerdanya, amb tretze assistents. Falten encara un parell de sortides i la cloenda del Curset que s'anunciarà oportunament.

ELS "IAIOS" DE LA 3a EDAT SÍ QUE SÓN ACTIUS

Es veu que els d'aquesta edat volen recuperar allò que no pogueren fer de joves, i així, després de celebrar amb un àpat l'aniversari del Grup, tal com dèiem al darrer Butlletí, una bona colla van anar amb l'autocar dels turistes a Sant Martí del Canigó a rebre els Caminaires del GR, finalitzant com és normal amb un altre àpat a Vernet.

A finals d'agost, un grup de 27 persones de la Talaia, conjuntament amb un Casal d'Avis, se'n anaren a l'Aquàtic Paradís de Sitges, a fer xerimola i banyar-se, acabant amb un dinar. Ens hagués agradat veure el Muela i la seva colla baixant pels tobogans aquàtics!

Del 2 al 7 de setembre, tenien anunciada una sortida anomenada de les Tres Nacions... Bé, vaja, serà dels Tres Estats! I pel 18 de setembre cap a Sant Miquel del Fai.

Muela, que no decaigui!

LA "ESTASEN" AL PEDRA

Són les sis del matí i enfilem la carretera en direcció a Vilafranca. Al cotxe, l'Aureli, el Marcellí i el Francesc ja dormen com soques. En dues hores justes ens plantem a Saldes on esmorzem un bon entrepà de truita per agafar forces.

Tornem al cotxe i pugem per la pista cap al Mirador de Gresolet. Una mica més endavant, i ja en la vessant nord del "Pedra", aparcuem i preparem les motxilles.

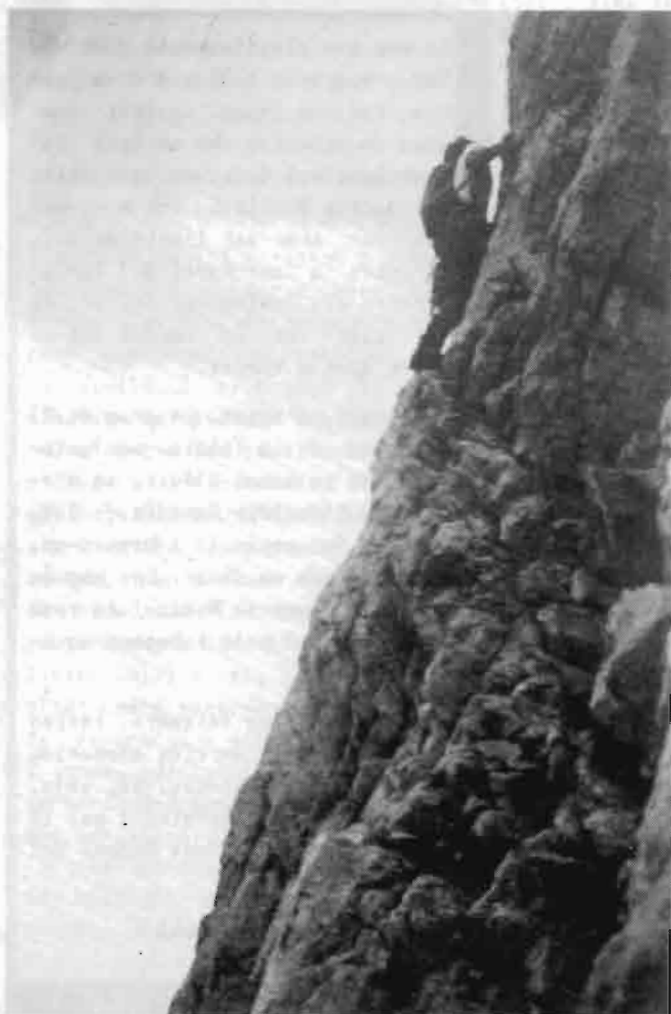
Volem pujar per la "via Estasen" fins al cim del Calderer.

"L'Estasen" fou la primera via que es va obrir a la cara nord del Pedraforca. Lluís Estasen, juntament amb Josep Putes, Jofre Vila i Josep Rovira en foren els primers que hi ascendiren el 30 de juny de 1928. Encara que actualment, des d'un punt de vista tècnic, es pot dir que és una escalada fàcil, en l'època de la seva conquesta fa 60 anys, es considerava com una de les escalades més difícils efectuades fins llavors a tot l'Estat.

Un cop ho tenim tot a punt agafem el caminet que s'enfila

cap a la Jassa de Prat on es troba el refugi que també duu el nom de Lluís Estasen. D'ací, agafem el camí que travessa la base de la cara nord. Quan ens sembla oportú, tirem per un pedriscall que ens portarà cap a una agulla característica, el Dit de la Riambau, que ens serveix de referència i és de fet on comença l'escalada de la via pròpiament dita.

Aquesta és la ressenya que en fa de la via Josep Barberà i Suqué en el seu llibre, "Les Nostres Muntanyes":

El flanqueig és possiblement un dels trams més bonics de la via. Foto: X. López

En aquest punt, just sobre el Dit de la Riambau, comença l'escalada pròpiament dita. Foto: X. López

"Aquesta via té uns 800 metres i s'inicia l'ascensió al replà superior de la Jassa del Prat per la part esquerra de la canal de la Riambau i després d'enfilar en direcció completament oposada i superar uns quants relleixos fins aconseguir una estreta cornisa que va a parar a un replà anomenat Jardí d'en Toldrà. Des d'aquí se segueix un tram una mica vertical, i s'han de superar unes quantes llastres per poder arribar a l'aresta de la Riambau, que es passa per una balmeta. Per aquesta aresta es va guanyant molta alçada i s'arriba fàcilment al cim del Calderer".

Durant l'ascensió, ben aviat ens adonem que per la banda del Cadí-Moixeró s'acosta una nuvolada que no sembla portar gaires bones intencions. Un cop al cim, la foto de rigor i a tota velocitat iniciem el descens. Un curt rappel i agafem el caminet que ens deixarà just a l'enforcadura. A partir d'aquí comença a caure aigua, pedra i llamps, que ens acompanyaran en la davallada per la tartera. Xops de cap a peus arribem al refugi on un cafè amb llet ens reanimarà una mica. Al cotxe, la roba seca que ens posem acaba de fer el fet.

La foto de rigor al cim del Calderer. Foto: X.López

Llàstima que és massa tard i no podem anar a dinar a "Sant Corneli". Hagués estat un bon final per a aquesta jornada. Ja de baixada cap a Vilanova, comentem quina pot ser la propera sortida. Potser la cresta dels Bessiberris que encara tenim pendent?

Xavier López

Ascensió realitzada per:

Aureli Carnicer

Marcellí Ferrer

Francesc Brull

Xavier López

el 12 d'agost de 1990

VIA ESTASEN 800 m (BD, en general II i III, alguns passos de IV).

DIA 7 D'OCTUBRE

APLEC

A L'ERMITA DE LURDES

Organitzat per

Amics de la Sardana de

l'A.E.TALAIA

Fent
Camí

III CAMINADA POPULAR DE LA VALL DE GÓSOL

Per a qui ja estem abonats a anar a Gósol, no ens fa res d'anar-hi un cop més i menys relatar-vos aquest bonic itinerari, que si fa o no fa coincideix amb el que ja havíem fet per anar cap a Gresolet. La qüestió és que s'hi engresca tanta gent que omplim un autocar de quaranta, a més d'un parell de vehicles que marxarien en finalitzar la caminada. Ja ens teniu, doncs, després de Guardiola, tombant amunt per aquella estreta carretera que prop de Maçaners ens ensenyarà la testa bicèfala del nostre bon amic, el Pedraforca.

A la Plaça Major de Gósol comença el "sarao" i tot són salutacions, crits, desorientació dels més novells, motxilles, companys d'altres entitats, amanit tot per la música de l'organització i davant la mirada encuriosida d'alguns gosolans que veuen com se'ls ha acabat l'habitual tranquil·litat, torbada aquesta vegada per uns centenars d'excursionistes disposats a recórrer un dels bonics racons del Berguedà.

I ja som amunt. Per cert, ens assabentem que per aquest camí va pujar-hi el Picasso l'any 1906 per anar a París. Si el seguíssim arribaríem a Bellver de Cerdanya, pel Pas dels Gosolans. Travessarem el torrent de l'Escanyagats i arribarem a la coneguda Font Terrers, on l'organització té el detall d'obsequiar-nos amb fruita. Ens reagrupem per beure aigua fresca, tot comentant la curiosa protesta que hem vist pel camí, en forma de pancartes, on l'oposició gosolana deia pestes de l'alcalde.

El camí continua pujant fins que arribem al Serrat de la Salve, travessant pel Cap de la Portella, on es comença a planejar entremig de pendents coberts de gespa. Aquí, una companya nostra

sofreix una torçada de tornell i hem d'improvisar una operació d'emergència, que al cap d'una estona li permet seguir tot l'itinerari.

El poble de Gósol a l'hora de la sortida. (Foto: B. Forgas)

Tota la colla després del pas de la Portella (Foto: B. Forgas)

A l'esquerra, ens queda al fons la vall de Cerneres i al darrera, enlairada, la Serra del Cadí. I arribarem a la Font de la Roca. Diuen que aquella aigua, fresquíssima, és molt millor si l'acompanyes amb xocolata. I l'organització, complint el precepte, ens convida amb unes quantes preses. I arribarem al Collell, i als nostres peus la Baga de Gresolet, que avui deixarem de banda. Mentre el Pedra ens vigila, ens arribem fins al Pla de les Bassotes. I aquí la invitació és completa. L'aturada inclou: pa, embotit i beguda. La llarga sobre taula, o millor dit "sobre l'herba", ja que pràcticament ens trobem tots els equips vilanovins que de mica en mica ens havíem anat espargint, i xino-xano anem tirant avall, camí enrera, cap al camí que va per la Vall de Cerneres i cap al Coll de Josa.

Val a dir que la pujada cap a Coll de Josa és francament agra-dable, entre bosc i plans d'herba, i romancegem i ens estirem a la verda catifa, sense cap pressa. Això és una marxa! Finalment, al coll, el control de pas ens obsequia amb uns préssecs inoblidables. I ara sí, pitant avall que el sol i el temps apreten. La vall de Gósol, immensa i lluminosa, ens convida a baixar. Un camí habilitat amb força pendent i molt estret fa que allò quedi embussat pel personal, però en un tres i no res ens presentem a la Plaça Major. La benvinguda,

Una part dels nostres caminaires al Collell amb el Pedraforca al fons (Foto: B. Forgas)

la medalla commemorativa, les anècdotes del camí i la fresca font de la Plaça omplen la nostra arribada.

La resta de la jornada transcorre entre la llarga espera i fent cua per anar a dinar i finalment l'apoteosi d'un ball a la tarda al mig de la Plaça on ens faríem els amos, davant els bocabadats gosolans que no gosaven ni a entrar a la ballaruca. Però per acabar de guarnir la jornada, alguna cosa havia de sortir malament, i quan arribem a l'autocar,

aquest tenia problemes de mecànica. Davant la indecisió del xofer es feren gestions amb un altre autocar de Berga que, finalment, a la una de la nit, ens deixaria a Vilanova, després d'un grapat d'hores d'espera i amb un empenyament que deu n'hi do! Encara que hi hagués aquest handicap final, la sortida podem considerar-la altament positiva.

Josep Blanes

Gósol, juliol de 1990

ELS ESTABLIMENTS I MARQUES QUE TENIM ANUNCIATS EN AQUEST BUTLLETÍ COLLABOREN EN LA SEVA FINANCIACIÓ. AGRAÏRÍEM LA COOPERACIÓ DE TOTS ELS SOCIS EN L'ADQUISICIÓ DELS PRODUCTES DELS NOSTRES ANUNCIANTS.

EL G.E.T. A PICOS DE EUROPA

Des de feia mesos, alguns membres del G.E.T. pensaven a fer aquesta sortida, que sorgia com una de les fites més importants de la secció d'un quant temps ençà. El mes de juny, la idea es va deixar córrer per manca de personal, però a principis d'agost va canviar la truita i es va decidir anar a Picos de Europa quan el Mam tornés de la Provatina - (Grècia).

L'objectiu d'aquesta sortida era fer-nos una idea de què són els Picos, informar-nos sobre refugis, el Parc Nacional de la Montaña de Covadonga i, és clar, com a part espeleològica, localitzar el "Pozu del Xito" i "Tras la Hayada", i conèixer el primer pou amb la intenció de cosir-lo més endavant.

Els Picos de Europa són una serralada dividida en tres massissos: el massís oriental o d'Andara, el central o de Los Urrieles i l'occidental o d'El Cornión, on es troba el Parc Nacional de la Montaña de Covadonga. Aquests massissos són separats pels rius Deva, Duje, Cares i Sella. Geològicament, la serralada està formada en una major part per sediments carbonatats que es van dipositar durant el Paleozoic o Era Primària, concretament en el Carbonífer (fa uns tres-cents milions d'anys), amb una potència de més de mil metres. Posteriorment, en formar-se la serralada, la tectònica provocà l'apilament d'uns materials sobre d'altres, donant, actualment, més de dos mil metres de potència de materials carbonatats.

Encara que l'alçada màxima de Picos de Europa és de 2648 m en la Torre de Cerredo (massís Central), el que més destaca d'aquests massissos és el paisatge i la seva geomorfologia. Per a qui hi ha estat algun cop no cal les explicacions, però per als qui no hi heu estat mai, només em calen tres paraules: salvatge, abrupte i bèstia, molt bèstia!!!

Es molt difícil transmetre en paraules el que la Natura ha fet en aquella part del món tan petita i a la vegada grandiosa, amb aquells pics punxeguts sortint entre la boira, i el sorolllet, de lluny, de les campanetes de les cabres que pasturen lliurement.

Els components de la sortida érem cinc: tres que vam arribar el dimarts 28 al vespre (el Joan, el Mam i jo) i el Jaume i la Ma Pau que ens esperaven allà.

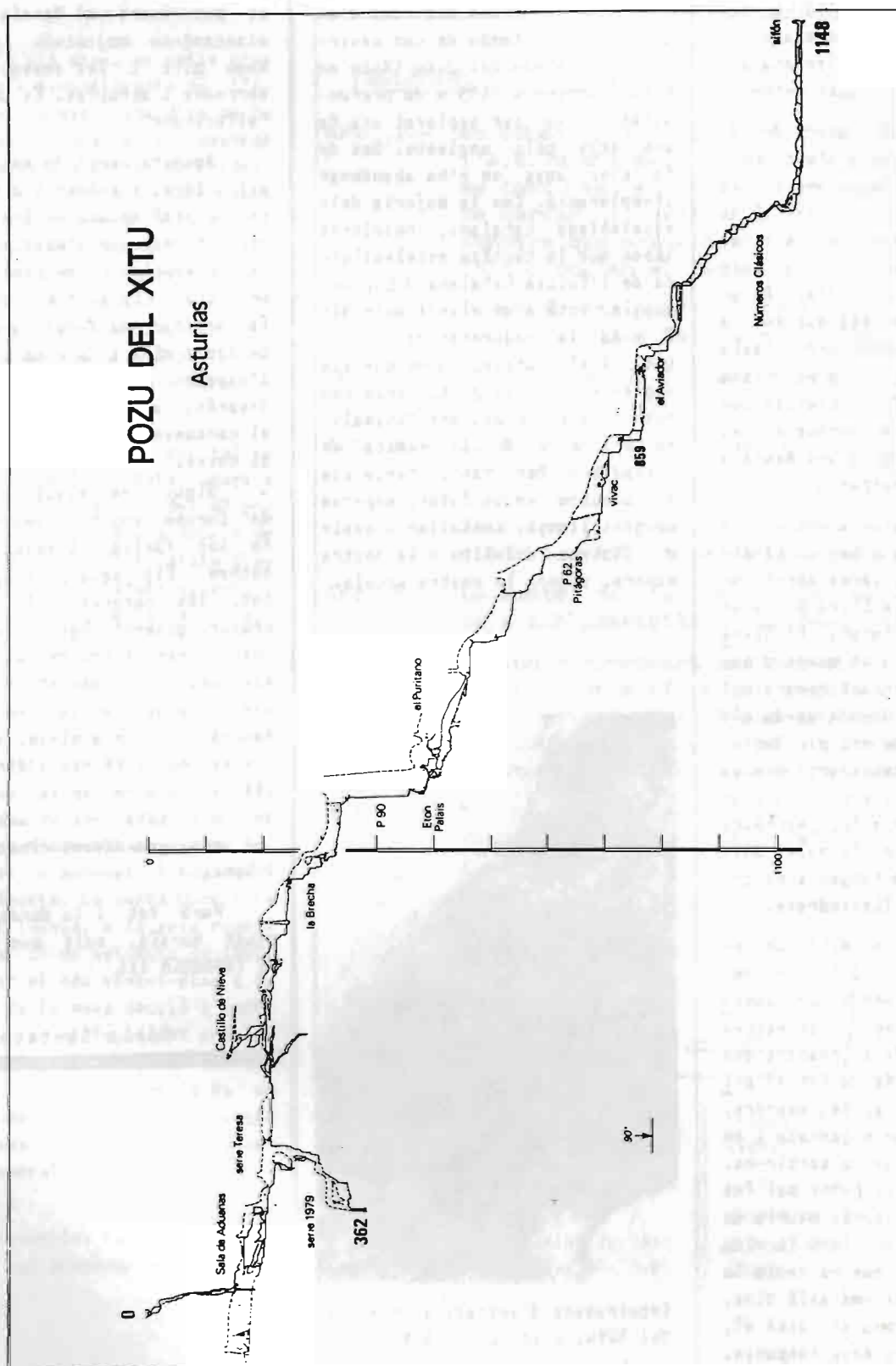

Descens per un dels pous inferiors, a la cota -270 m (Foto: J. Aguadé)

El dimarts a la nit vam dormir al costat del llac de la Er-cina, dins del Parc Nacional, on sols es pot acampar durant tres nits. L'endemà al migdia, un cop informats sobre el Parc i carregades les motxilles, vam marxar cap al refugi Marqués de Villaviciosa, a 1630 m d'alçada. El camí per arribar-hi és una senda senyalitzada, que es pot fer en dues o tres hores si vas de pas-

seig amb una petita motxilla amb allò imprescindible. Nosaltres, però, anàvem força carregats amb les cordes, el material d'espe-leologia i el de la fotografia; per tant, en principi tardaríem una hora més. Quan ja portàvem tres quarts d'hora i un bon tros de camí recorregut, vam tenir el primer contratemps: el Jaume va caure i es va fer mal en un peu. Per a ell s'havia acabat la sor-

tida. Va tornar a baix amb la Ma Pau, i els tres que quedàvem vam carregar amb part del material del Jaume i vam continuar. Si abans al camí no tot havien estat flors i violes, ara encara menys. Cada cinc o deu minuts paràvem per recuperar l'alè i les forces per continuar. El temps, altra-ment, no va voler ser menys i aviat el sol va deixar de lluir

i va començar a baixar una boira espessa que no ens deixava veure a més de sis metres. Vam patir molt durant aquelles hores abans d'arribar al refugi. Quan hi érem a prop, vam perdre el camí en una zona dubtosa; ja ens vàiem fent bivac amb aquell fred quan, després de mitja hora, trobarem el camí. El refugi, però, no el vam trobar nosaltres; va ser la Luna, una gossa d'onze mesos de raça Sant Bernat, que va córrer cap a nosaltres i ens acompanyà al refugi quan ens hi haviem aturat, ja desesperats, a quinze metres.

El refugi està obert des de la primavera fins a l'octubre i es comunica per ràdio amb altres refugis de la zona i amb ICONA i, a més a més, fan menjars i tenen begudes. És un refugi molt maco. El guarda, el Blas, és un guia d'alta muntanya que ens va explicar que aquesta tardor havia d'anar amb l'expedició asturiana al "Himalaya '90", expedició que no es realitzarà perquè el seu cap va morir ara fa uns mesos a Picos fent alta muntanya.

Els dies restants ens va fer mal temps: pluja o boira. El dijous a la tarda, vàrem aprofitar que no hi havia boira per anar a localitzar els forats. El Sistema del Xitu està a un quart d'hora del refugi tornant enrere pel camí, però La Hayada queda més lluny, a la falda del pic Gustuteru. En la localització ens va acompanyar el senyor Oscar, un senyor molt simpàtic, xerraire i refranyer, que fa molts anys que va per les muntanyes i es coneix molt bé aquells indrets.

El divendres al matí vam començar a baixar al Sistema del Xitu. El que més ens ha impressiónat d'aquest Sistema (dels metres que vam baixar) és el meandre que té tot just després de fer el primer pou. Ja al final del meandre, m'hi vaig quedar enganxada i em van haver d'ajudar a sortir-ne. Vaig agafar por, sobretot pel fet de pensar que després hauria de tornar-hi a passar. Però la vida és així, i com que no tenia la intenció de quedar-me allà dins, vaig tornar a passar; això sí, amb l'ajuda dels meus companys.

Aquest meandre l'hem batejat amb la frase: "Qué difícil es hacer el amor en el meandro del Xitu".

Encara que a alguns la frase potser no us agradarà, per a nosaltres significa molt i ens porta a la imaginació aquell meandre tan estret, alt i llarg, on el teu cos s'havia d'acomodar si volies passar per entrar-hi o sortir-ne.

Ara ja tenim una idea d'aquest pou i també de com cosir-lo. El Sistema del Jitu (Xitu en bable) arriba a 1135 m de profunditat i va ser explorat ara fa uns anys pels anglesos. Des de fa cinc anys se n'ha abandonat l'exploració. Com la majoria dels espeleòlegs catalans, nosaltres sabem que la tècnica espeleològica de l'Escola Catalana d'Espeleologia està a un nivell molt alt i posa la seguretat davant de tot. Així mateix, sabem que els anglesos no filen tan prim com nosaltres i són bastant "animals" en l'aspecte de la tècnica en l'espeleo. Per tant, tenim com a objectiu en un futur, esperem no gens llunyà, instal·lar i cosir el Sistema del Xitu a la nostra manera, segons la nostra escola.

Empotrament d'entrada al meandre del Xitu, a la cota -15 m

El dissabte al matí, vam baixar cap al llac i ens despedírem, abans, dels nous coneguts fets al refugi. La baixada va ser més ràpida del que pensàvem, tot i que també anàvem fent parades. Estava a punt de ploure, però no hi havia boira, cosa que ens va permetre de veure el paisatge que no haviem vist en pujar. El refugi està molt ben situat i té molt bona vista. Si el temps ho permet es pot veure el Massís Central aixecant-se majestuós amb els seus pics i les seves carenes, serrades i abruptes. És una visió "allucinant".

Aquesta sortida ens ha servit a tots, i sobretot a mi (massa "novata" encara en l'espeleo), per afirmar que l'espeleo és dura. L'espeleo no és només baixar un forat. És molt més que això. És arribar al forat, a la boca. Un cop a dins i la cota assolida, l'espeleo és sortir del forat i després, amb tota la càrrega i el cansament, és baixar i arribar al cotxe.

Sigui com sigui, els Picos de Europa ens han demostrat que no són fàcils ni assequibles a tothom. Els seus pics majestuosos, les carenes, els "jous" o cràters geomorfològics, les tarteres i els torrents, els rius i els turons, ens demostren que som una insignificància enmig de la Natura o, com a mínim, que allà l'home no hi té res a dir. A cap ull sensible no cap la comparació del que està veient amb cap de les més grandioses creacions de l'home.

Però tot i la duresa d'aquest massís, sols puc afegir: **HI TORNAREM !!!**

Núria Santacana

LA NOVA SECCIÓ DE SENDERS

Ara fa sis anys, un petit grup de socis i simpatitzants de l'A.E.Talaia, organitzats dins de la Secció de Cultura, varen començar a resseguir, a partir de Fredes, els Senders de Gran Recorregut que s'estenen arreu de la nostra geografia. Amb el temps, aquell primer nucli d'unes quaranta persones s'ha anat ampliant i constitueix, des de fa tres anys, un grup autònom amb una activitat constant i amb una notable participació.

Per aquest motiu i per tal de canalitzar millor tota aquesta activitat, la Comissió del GR proposà la creació d'una Secció de Senders dins de l'A.E.Talaia d'acord amb els Estatuts vigents i el Reglament de Règim intern actual.

Per tal de procedir a la constitució de la nova Secció de Senders, va celebrar-se una Assemblea Constituent el proppassat divendres 14 de setembre de 1990 al local de l'Entitat; en el transcurs d'aquesta Assemblea fou presentat i aprovat el Reglament de la Secció. La Junta Directiva de l'A.E.Talaia, a la seva reunió del dia 19 de setembre de 1990, va donar el seu vist-i-plau a la creació de la nova Secció i també va acceptar el Reglament presentat. Així, doncs, podem dir que la Secció de Senders ja és un fet, només cal la seva aprovació definitiva per part de l'Assemblea General de Socis de l'Entitat.

A l'Assemblea Constituent també es van proposar el President

REGLAMENT DE LA SECCIÓ DE SENDERS DE L'A.E.TALAIA

- Art 1.- Es constitueix la Secció de Senders dintre de l'A.E.Talaia per tal de fomentar el senderisme tant en el sentit participatiu com en el de marcar i vetllar pel correcte estat dels senders que actualment té encomanats l'A.E.Talaia o que en el futur se li encomanin.
- Art 2.- Poden formar part d'aquesta Secció tots els socis de l'A.E.Talaia que ho desitgin.
- Art 3.- Els socis de la Secció pagaran una quota de 25 ptes mensuals, revisable anualment.
- Art 4.- La Secció, d'acord amb el Reglament de Règim Intern de l'A.E.Talaia, estarà regida per una Junta formada per President, Sots-president, Secretari, Tresorer i 3 vocals amb les funcions que allà tenen encomanades.
- Art 5.- La Junta de la Secció es renovarà cada dos anys amb possibilitat de reelecció.
- Art 6.- La Junta convocarà una Assemblea de Socis Ordinària com a mínim una vegada a l'any i també a petició del 25 per 100 dels socis de la Secció. Si la Junta ho creu necessari podrà convocar una Assemblea Extraordinària.
- Art 7.- En cas de dissolució de la Secció el seu patrimoni passarà a l'A.E.Talaia.
- Art 8.- Per a qualsevol cas no previst en aquest Reglament, s'aplicarà el Reglament de Règim Intern i els Estatuts de l'A.E.Talaia.

Vilanova i la Geltrú, setembre 1990

La Comissió del GR

i el Secretari provisionals de la nova Secció; com a President fou proposat Agustí Poch i com a Secretari Ramon Casas.

Esperem que ben aviat la nova Secció sigui una de les més nom-

brades de l'Entitat: feu-vos-en socis!

Properament es convocarà una assemblea de la Secció per tal d'escollir els membres de la Junta.

LA TRAVESSADA VILANOVA-CANIGÓ

Nº	Data	Trajecte	h.min	km	NºP+Ac
1	20/09/87	Vilanova i la Geltrú - Sitges	2.50	12.0	153
2	18/10/87	Sitges - Olesa de Bonesvalls	4.35	18.2	150
3	1/11/87	Olesa B. - Sant Llorenç d'Hortons	5.00	19.9	117
4	22/11/87	Sant Llorenç d'Hortons - Collbató	4.45	19.0	141
5	13/12/87	Collbató - Monestir de Montserrat	1.50	6.1	142
6	10/01/88	Monestir - Cavall Bernat - Monistrol	4.15	16.0	142
7	21/02/88	Monistrol-La Barata (S ^e Llorenç M.)	4.45	17.5	129
8	13/03/88	La Barata - Sant Llorenç Savall	3.15	12.6	142+2
9	17/04/88	S. Llorenç - Sant Feliu de Codines	4.05	16.0	120+3
10	8/05/88	Sant Feliu de Codines - Aiguafreda	5.48	20.0	88+1
11	5/06/88	Aiguafreda - Seva	3.15	14.2	99+1

12	2/10/88	Seva - Sant Julià de Vilatorrada	3.45	15.5	115+7
13	23/10/88	Sant Julià de V. - Pantà de Sau	4.20	16.6	142+12
14	20/11/88	Pantà de Sau (La Riba) - Rupit	3.05	11.0	206+16
15	18/12/88	Rupit - La Trona de Joanetes	4.30	18.1	122
16	12/02/89	La Trona de Joanetes - Santa Pau	3.40	16.6	124
17	5/03/89	Santa Pau - Besalú	4.55	20.0	107+4
18	9/04/89	Besalú - Sant Martí Sesserres	4.00	16.5	112
19	7/05/89	Sant Martí Sesserres - Terrades	4.15	18.0	100
20	11/06/89	Terrades - La Jonquera	4.00	17.4	69

21	1/10/89	Cap de Creus - Port de la Selva	3.50	16.6	128+9
22	22/10/89	Port de la Selva - Llançà	2.30	11.0	96+6
23	17/12/89	Llançà - Rabós d'Empordà	3.00	14.0	59
24	21/01/90	Vilamaniscle - Cantallops	7.00	32.0	53
25	11/02/90	Cantallops - La Jonquera	4.00	18.0	54
26	25/03/90	La Jonquera - La Vajol	3.15	14.0	53
27	27/05/90	La Vajol - Els Banys d'Arles	5.45	25.0	52
28	17/06/90	Arles - Coll de la Descàrrega	3.30	12.0	55
29	7/07/90	Coll de la Descàrrega - Refugi	4.30	16.0	69
30	8/07/90	Refugi - Canigó - Castell	8.00	28.0	69

EL REFUGI DE CORTALETES ERA UN LLOC TRANQUIL

Sempre ho havia estat. Arre-
cerat a l'ombra del Canigó, sen-
tia com el temps s'escolava pau-
sadament, quietament, sense so-
rolls, sense neguits, però ai-
las!, una nit fou despertat sob-
tadament del seu somni.

Què és aquest terrabastall
a mitja nit? Qui és aquesta gent
que fa enrenou de matinada? Que
potser s'han enfonsat els cels?

El seu vell amic Canigó el
tranquillitzà: No passa res, no-

més són uns excursionistes que
vénen de terres llunyanes i demà
volen pujar al meu cim.

Però, Canigó estimat, creus
que cal tal enrenou? No seria pos-
sible caminar sense fer soroll?
Què diré ara als meus hostes? I,
són sempre així aquesta trepa o
és perquè han enfollit de sobte?

El vell Canigó tornà a par-
lar: Alguns d'ells els conec jo,
per separat són bona gent, però
quan s'ajunten més de quatre, ja

se sap! A més són d'un poble de
xerinoles i carnavals i per res
fan una festa.

Bé prou que ho entenc tot
això, però també cal que pensin
en els qui no hi volen partici-
par. Per sort només és una nit,
esperem que si tornen no em des-
pertin altre cop.

La Guineu Dormilega

MERCADERS, 4
TELÈF. 893 09 05
08800 VILANOVA I LA GELTRÚ
(BARCELONA)

FOTOS, REPORTATGES, ESTUDI,
CARNETS, PÒSTERS.
FOTOCÒPIES A L'ACTE,
REPRODUCCIONS,
REVELATS AFICIONATS
EN COLOR, BLANC I NEGRE,
VENDA D'APARELLS,
ACCESSORIS I MATERIAL
SENSIBLE PER A FOTO I CINEMA,
ÀLBUMS, PORTA-RETRATS,
PLASTIFICATS, ETC.

LA QUALITAT

SUPERMERCATS * SEGUR DE
CALAFELL

BOLSOS

rodero

Avda. Francesc Macià, 65 / Sant Gregori, 4
Tel. 815 18 44
08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

VIDRES VILANOVA
roure

CRISTALLS I VIDRES PLANS
DE TOTA CLASSE
FUSTERIA D'ALUMINI

EXPOSICIÓ
PARE GARI, 26
TEL. 893 87 07

mampares
bany i dutxa

VENTIKLAR®

2S Cesana spa

MABELUX

d uehban®

ORIGINAL DUSCHOLUX®

MILLOREM CATALUNYA

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social
Direcció General d'Acció Cívica